

Majandusaasta aruanne

AS HANSABUSS

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2016. a
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2016. a

Registrikood: 10230847

Aadress: Algi tee 38
10620 Tallinn
Eesti Vabariik

Telefon: +372 6 279 080

Faks: +372 6 713 269

E-mail: info@hansabuss.ee

Interneti kodulehekülg: www.hansabuss.ee

Põhitegevusala: Reisijate vedu bussidega

SISUKORD

TEGEVUSARUANNE	3
KONTSERNI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	6
KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE	6
KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE.....	7
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	8
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE	9
LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE	10
Lisa 1 Üldine informatsioon	10
Lisa 2 Raamatupidamise aastaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	11
Lisa 3 Juhtkonna hinnangud	23
Lisa 4 Finantsriskide juhtimine	23
Lisa 5 Müügitulu	28
Lisa 6 Tegevuskulude sihtfinantseerimine	28
Lisa 7 Müüdnud kaupade ja teenuste kulud	28
Lisa 8 Turustuskulud	29
Lisa 9 Üldhalduskulud	29
Lisa 10 Personalikulud	29
Lisa 11 Muud äritulud	29
Lisa 12 Muud äriikulud	30
Lisa 13 Finantstulud	30
Lisa 14 Finantskulud	30
Lisa 15 Raha ja raha ekvivalendid	30
Lisa 16 Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.....	30
Lisa 17 Ettemaksed	31
Lisa 18 Varud.....	31
Lisa 19 Materiaalne põhivara.....	32
Lisa 20 Immateriaalne põhivara.....	36
Lisa 21 Intressikandvad võlakohustised	38
Lisa 22 Muud võlad.....	39
Lisa 23 Maksuvõlad	40
Lisa 24 Kasutusrent	40
Lisa 25 Omakapital	40
Lisa 26 Tingimuslikud kohustised	41
Lisa 27 Tehingud seotud osapooltega	42
Lisa 28 Bilansipäeva järgsed sündmused	43
Lisa 29 Lisainformatsioon kontserni emaettevõtte kohta	44

TEGEVUSARUANNE

Hansabuss AS-i kontsern laienes majandusaastal mitme ettevõtte omandamise kaudu. Soetati peamiselt ühistransporditeenuseid pakkuvad ettevõtted Samat AS (konsolideeritud alates 01.12.2016) ja Tukuma Auto SIA (konsolideeritud alates 01.09.2016). Tukuma Auto SIA-l on kaubaveo teenust pakkuva tütarfirma Tutransauto SIA.

Hansabuss AS-i kontserni kuuluvad: emaettevõtte Hansabuss AS ning tütaretted Hansa Bussiliinid AS (osalus 97,3%), Hansabuss Latvia SIA (osalus 100%), Samat AS (osalus 73,97%) ja Tukuma Auto SIA (osalus 91,2%) ning viimase tütaretted Tutransauto SIA (osalus 100%).

Majandusaastal parandasid kontserni ettevõtted olemasolevate ärisuundade efektiivsust ja laiendasid tegevust. Osaleti aktiivselt erinevatel veoteenuste hangetel. Investeeringud olid seotud eeltoodud tegevustega.

Sarnaselt eelmistele aastatele mõjutas üldine majanduskeskkond transpordiettevõtete kulu eelkõige läbi töötasu ja sõidukite kütuse hinna. Kütusehindade tõus (või langus) ja bussijuhtide töötasude muutused Euroopas mõjutavad otseselt kontserni kasumlikkust. Kontserni ettevõtete müügitulu mõjutab peamiselt turismisektori aktiivsus ja sesoonsus, kõrghooaeg on suvel ja madalhooaeg talvel.

Kontserni ettevõtted osutasid 2016. aastal reisijateveo teenust 9 819 877 (2015: 8 008 714) euro eest, omavalitsuste ja riigieelarvelisi dotatsioone saadi kogusummas 5 712 438 (2015: 3 368 429) eurot. Tulud kõrvaltegevustest ulatusid 514 508 (2015: 376 614) euron.

2016. aastal investeeriti materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse kokku 5 176 672 (2015: 3 110 959) eurot, sellest transpordivahenditesse 5 075 392 (2015: 3 077 964) eurot.

Kontserni keskmine töötajate arv 2016.aastal oli 361 (2015: 258) ja konsolideeritud palgakulud 5 973 572 (2015: 4 517 289) eurot.

Kontserni ettevõtete juhatuse liikmetele arvestati aruandeaastal tasusid kogusummas 158 727 (2015: 99 373) eurot. Nõukogu liikmetele 2015. ja 2016.aastal tasusid ei arvestatud.

Konsolideerimisgrupi tegevust iseloomustavad suhtarvud olid järgmised:

	2016	2015
Võlakordaja	0,68	0,60
VALEM: KOHUSTISED / KOGUVARA		
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja	0,81	0,58
VALEM: KÄIBEVARA/ LÜHIAJALISED KOHUSTISED		
EBITDA (eurot)	2 872 656	1 865 841
VALEM: KASUM ENNE INTRESSIKULU, TULUMAKSU JA AMORTISATSIOONIKULU		
EBIT (eurot)	1 328 027	699 928
VALEM: KASUM ENNE INTRESSIKULU JA TULUMAKSU		
Netofinantsvõlgnevused NET DEBT (eurot)	9 307 400	4 683 593
VALEM: INTRESSIKANDVAD VÕLAKOHUSTISED - RAHA JA RAHA EKVIVALENDID		
NET DEBT/EBITDA	3,24	2,51
VALEM: NETOFINANTSVÕLGNEVUSED/ KASUM ENNE INTRESSIKULU, TULUMAKSU JA AMORTISATSIOONIKULU		
Võlateeninduse kattekordaja DSCR	0,99	0,82
VALEM: KASUM ENNE INTRESSIKULU, TULUMAKSU JA AMORTISATSIOONIKULU/ LÜHIAJALISED FINANTSVÕLGNEVUSED		

Majandusaasta aruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandlusstandarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Hansabuss AS tegeleb reisijateveoteenuste osutamisega ja *hop-on-hop-off* tüüpi linnaekskursiooniliini City Tour opereerimisega Tallinnas. Lõppenud majandusaastal teenindas ettevõtte reisijaid ca 76 sõidukiga. Ettevõtte konsolideerimata müügitulu oli 5 502 226 (2015: 4 954 203) eurot, millest tulu bussitransporditeenuste müügist moodustas 4 724 210 (2015: 4 276 795) eurot.

2016. aastal investeeriti materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse 1 831 678 (2015: 576 636) eurot, sellest veeremisse 1 824 283 (2015: 572 750) eurot.

AS Hansa Bussiliinid põhitegevusalaks on sõitjatevedu bussidega.

2016. aastal teenindati avaliku liiniveo lepingute alusel maakonnaliine Pärnu maakonna põhjasuunal, Rapla, Võru ja Hiiu maakonnas ning kooliliine Sauga- ja Tori vallas. Lisaks teenindati sõitjaid riigisisestel kommertsliinidel ning teostati tellimusvedusid nii Eestis kui ka välisriikides.

2016. aastal oli ettevõtte müügitulu 3 940 594 (2015: 3 383 181) eurot, mis on 16% rohkem võrreldes eelmise majandusaasta tulemusega. Suurim osa tuludest saadi liini- ning tellimusvedudest – kokku 3 597 472 (2015: 3 086 941) eurot. Tulud kõrvaltegevustest ulatusid 343 122 (2015: 296 240) euron. AS Hansa Bussiliinid müügituludest 3 456 950 (2015: 2 990 764) eurot, s.o. 88% moodustavad tulud Eestis. Omavalitsuste ja riigieelarvelisi dotatsioone saadi kogusummas 5 316 431 (2015: 3 368 429) eurot.

AS-i Hansa Bussiliinid tulud on suurenenud seoses Võru maakonnaliinide avaliku liiniveo teenuse lepingu täitmise algusega 2016. aasta teisel kvartalil. Samuti on oluline mõju ettevõtte käibe Rapla maakonna avaliku liiniveo lepingu täitmisega seotud tuludel alates 2015.a teisest poolaastast. Pärnumaa põhjasuunal ning Hiiumaal teenindatakse maakonnaliine samuti avaliku teenuse lepingute alusel kuni 2018. aasta lõpuni.

2016. aastal investeeriti põhivahenditesse 1 606 380 (2015: 2 527 757) eurot.

Põhieesmärkideks 2017. aastal on:

- aktiivne osalemine kõikidel avaliku liiniveo riigihangetel;
- regulaarvedude käibe suurendamine;
- tellimusvedude käibe suurendamine
- vananenud veeremi väljavahetamise jätkamine väiksemate, uuemate ja ökonoomsemate busside vastu.

Hansabuss Latvia SIA põhitegevuseks on tellimusvedude osutamine Lätis ja välisriikides, *hop-on-hop-off* tüüpi linnaekskursiooniliini Riga City Tour opereerimine Riias ja vähesel määral ka eriotstarbelised kommertsveod.

Ettevõtte müügitulu oli 2016.aastal 1 106 067 (2015: 770 937) eurot.

2016. aastal investeeriti põhivahenditesse 237 715 eurot. 2015. aastal investeeringuid ei tehtud.

Samat AS

Samat AS peamiseks tegevusalaks on ühistransporditeenuse osutamine reisijateveol. Täiendavalt pakub ettevõtte tellimusreise, nii siseriiklikke kui rahvusvahelisi. Sõlmitud on koostöölepinguid erinevate partneritega, mille tulemusel teenindavad AS Samat liine uued autobussid, mis peaks tagama teenuse kõrge kvaliteedi ning mugavuse.

2012. aastal osaleti riigihankel, kus võideti Harjumaa lõunasuuna bussiveohange. Riigihanke veoleping Harjumaa Ühistranspordikeskusega kestusega 8 aastat jõustus 22. jaanuarist 2013. Maanteeamet andis tasuta kasutusse vastavalt sõlmitud avaliku teeninduse lepingu kehtivuse ajaks 18 Iveco Irisbus Crossway'd, millele lisandus 2016. jaanuaris 4 Iveco Irisbus Crossway'd.

Avalikest liinidest teenindatakse veel Harju maakonnas Keila linna bussiliine ja Saue valla bussiliine. Lisaks avalikele liinidele teenindatakse kommertsliine ning Saku valla siseliine.

2016. aastal oli AS Samat AS müügitulu 1 267 704 (2015: 1 380 238) eurot, omavalitsuste dotatsioone saadi kogusummas 1 535 059 (2015: 1 333 392) eurot. Enamus ühistranspordi ja muust müügitegevusest toimus Eestis.

Tukuma Auto SIA

Ettevõtte enamusosalus omandati augustis 2016. Ettevõtte osutab reisijateveo teenust Tukumsi maakonnas. 2016. aastal võideti veohanked Salduse ja Kuldiga maakonnas, mille teenindamisega alustati jaanuaris 2017. Lisaks teostatakse linnadevahelist liinivedu ning tellimusvedusid. Veo teostamiseks on ettevõttel ca 60 bussi. Bussipargi täiendamiseks investeeriti majandusaastal 1 706 430 eurot.

2016. aastal oli ettevõtte müügitulu 564 523 (2015: 918 460) eurot, omavalitsuste dotatsioone saadi kogusummas 668 555 (2015: 593 746) eurot.

Läbi tütarettevõtte Tutransauto SIA osutatakse 17 veokiga kaubaveo teenust Baltikumis, Venemaal ja Euroopa riikides.

Kontserni plaanid järgmiseks majandusaastaks

Kontsern on seadnud järgmiseks majandusaastaks järgmised eesmärgid:

- osaleda aktiivselt erinevatel veoteenuse hangetel;
- vajadusel uuendada veoremit ja teha sellega seoses vajalikud investeeringud;
- laiendada ärisuundade tegevust geograafiliselt ja sisuliselt;
- tõsta teenuse kvaliteeti ning klientide ja töötajate rahulolu;
- leida ja rakendada ärisuundade sisene ja vaheline võimalik sünergia.

Investeeringud järgmisel majandusaastal lähtuvad eesmärkidest.

Juunis 2017 omandas Hansabuss AS ettevõtted AIPS SIA (osalus 100%), Virāzas SIA (osalus (100%)) ja Bauskas AO SIA (osalus 100%). AIPS SIA teenindab peamiselt Bauska linna- ja maakonnaliine, kohalikke kooliliine ning siseriiklikke kaugliine, Virāzas SIA pakub busside hooldus- ja remonditeenust ning Bauskas AO SIA opereerib Bauska bussijaama.

/Allkirjastatud digitaalselt/

Neeme Tammiss
Juhataja

KONTSERNI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE

(eurodes)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	Lisad
Müügitulu	10 334 385	8 385 328	5
Tegevuskulude sihtfinantseerimine	5 712 438	3 368 429	6
Müüdud kaupade ja teenuste kulu	<u>-12 630 484</u>	<u>-8 973 508</u>	7, 10
Brutokasum	3 416 339	2 780 249	
Turustuskulud	-180 274	-175 769	8
Üldhalduskulud	-2 634 145	-1 916 841	9, 10
Muud äritulud	787 853	37 641	11
Muud ärikulud	<u>-61 746</u>	<u>-25 352</u>	12
Kasum äritegevusest	1 328 027	699 928	
Finantstulud	30 702	56 896	13
Finantskulud	<u>-153 103</u>	<u>-119 114</u>	14
Aruandeperioodi puhaskasum	1 205 626	637 710	
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist	1 213 864	618 197	
Vähemusosanike osa puhaskasumist	-8 238	19 513	
Aruandeperioodi koondkasum	1 205 626	637 710	
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist	1 213 864	618 197	
Vähemusosanike osa koondkasumist	<u>-8 238</u>	<u>19 513</u>	

Lehekülgedel 9-47 esitatud lisad on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE

(eurodes)

	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>	Lisad
VARAD			
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	1 268 267	794 872	15
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	1 901 872	1 087 956	16
Ettemaksed	762 386	111 504	17
Varud	163 692	100 543	18
Käibevara kokku	4 096 217	2 094 875	
Põhivara			
Pikaajalised nõuded	1 356 960	1 321 960	
Materiaalne põhivara	13 034 878	7 891 293	19
Immateriaalne põhivara	247 767	147 077	20
Põhivara kokku	14 639 605	9 360 330	
VARAD KOKKU	18 735 822	11 455 205	
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustised			
Intressikandvad võlakohustised	2 903 442	2 279 152	21
Muud võlad	1 648 093	1 025 048	22
Ettemaksed	24 084	3 700	
Maksuvõlad	451 865	323 908	23
Lühiajalised kohustised kokku	5 027 484	3 631 808	
Pikaajalised kohustised			
Intressikandvad võlakohustised	7 672 225	3 199 313	21
Pikaajalised kohustised kokku	7 672 225	3 199 313	
Kohustised kokku	12 699 709	6 831 121	
Omakapital			25
Vähemusosalus	314 937	116 772	
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital			
Aktiivkapital	76 800	76 800	
Kohustuslik reservkapital	7 680	7 680	
Põhivara ümberhindluse reserv	1 321 320	1 421 941	
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (- kahjum)	3 101 512	2 382 694	
Aruandeaasta kasum	1 213 864	618 197	
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku	5 721 176	4 507 312	
Omakapital kokku	6 036 113	4 624 084	
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	18 735 822	11 455 205	

Lehekülgedel 9-47 esitatud lisad on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

(eurodes)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	Lisad
Rahavood äritegevusest			
Ärikasum (-kahjum)	1 328 027	699 928	
Korrigeerimised:			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 482 537	1 141 259	19, 20
Kasum (kahjum) põhivara müügist ja mahakandmisest	59 939	24 655	11, 12
Soodusostu kasum tütarettevõtete soetusest	-714 875	0	20
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-657 832	-554 471	
Varude muutus	-9 177	-7 322	
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	244 926	510 471	
Rahavood äritegevusest kokku	1 733 545	1 814 520	
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetus	-3 787 170	-800 581	19, 20
Materiaalse ja immateriaalse põhivara müük	385 843	204 029	19, 20
Tütarettevõtete soetus	-1 020 000	0	20
Soetatud tütarettevõtete raha ja ekvivalentide jääk soetuse hetkel	538 031	0	
Antud laenud	-474 243	-12 400	
Antud laenude tagasimaksed	52 266	82 163	
Saadud intressid	21 625	8 023	
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-4 283 648	-518 766	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi muutus	150 000	127 506	21
Saadud laenud	1 197 000	0	
Laenude tagasimaksed	-239 100	-292 259	
Laekumised kapitalirendi refinantseerimise tehingutest	4 040 313	503 120	21
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-1 863 087	-1 735 410	
Makstud intressid	-145 463	-121 770	
Makstud dividendid	-114 154	-33 141	
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	3 025 509	-1 551 954	
Rahavood kokku	475 406	-256 200	
Raha ja raha ekvivalendid:			
perioodi alguses	794 872	1 051 806	
suurenemine (- vähenemine)	475 406	-256 200	
valuutakursi muutuste mõju	-2 011	-734	
perioodi lõpus	1 268 267	794 872	15

Lehekülgedel 9-47 esitatud lisad on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

(eurodes)

	Aksia- kapital	Kohustuslik reserv- kapital	Põhivara ümber- hindluse reserv	Valuuta- kursi muutuste reserv	Jaotamata kasum	Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku	Mitte- kontrollitav osalus	Omakapital kokku
Seisuga 31.12.2014	76 800	7 680	1 535 438	5 770	2 431 436	4 057 124	97 259	4 154 383
Aruandeaasta kasum	0	0	0	0	618 197	618 197	19 513	637 710
Aruandeaasta koondkasum kokku	0	0	0	0	618 197	618 197	19 513	637 710
Valuutakursi ümberhindlusereservi mahakandmine	0	0	0	-5 770	5 770	0	0	0
Põhivara reservi mahakandmine	0	0	-113 497	0	92 783	-20 714	0	-20 714
Te hingud osanikega, otse omakapitalis kajastatult								
Dividendid	0	0	0	0	-147 295	-147 295	0	-147 295
Te hingud osanikega kokku, otse omakapitalis kajastatult	0	0	0	0	-147 295	-147 295	0	-147 295
Seisuga 31.12.2015	76 800	7 680	1 421 941	0	3 000 891	4 507 312	116 772	4 624 084
Aruandeaasta kasum	0	0	0	0	1 213 864	1 213 864	-8 238	1 205 626
Aruandeaasta koondkasum kokku	0	0	0	0	1 213 864	1 213 864	-8 238	1 205 626
Põhivara reservi mahakandmine	0	0	-100 621	0	100 621	0	0	0
Te hingud osanikega, otse omakapitalis kajastatult								
Muutus tütaretevõtete soetusest	0	0	0	0	0	0	206 403	206 403
Te hingud osanikega kokku, otse omakapitalis kajastatult	0	0	0	0	0	0	206 403	206 403
Seisuga 31.12.2016	76 800	7 680	1 321 320	0	4 315 376	5 721 176	314 937	6 036 113

Täpsem informatsioon omakapitali komponentide kohta on avalikustatud lisas 25.

Lehekülgedel 9-47 esitatud lisad on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Lisa 1 Üldine informatsioon

Hansabuss AS (edaspidi ka „kontsern“) on Eesti Vabariigis registreeritud äriühing (registrikood 10230847, aadress: Algi tee 38, Tallinn), kes tegeleb bussidega reisijateveo teenuse osutamisega põhiliselt tellimus- ja kommertsvedude sektoris, aga ka hop-on-hop-off tüüpi linnaekskursiooniliini Tallinn City Tour opereerimisega.

Kontserni kuuluvad lisaks Hansabuss AS-le tütarettevõtted Hansa Bussiliinid AS (osalus 97,3%), Hansabuss Latvia SIA (osalus 100%), Samat AS (osalus 73,97%) ja Tukuma Auto SIA (osalus 91,2%) ning viimase tütarettevõtte Tutransauto SIA (osalus 100%).

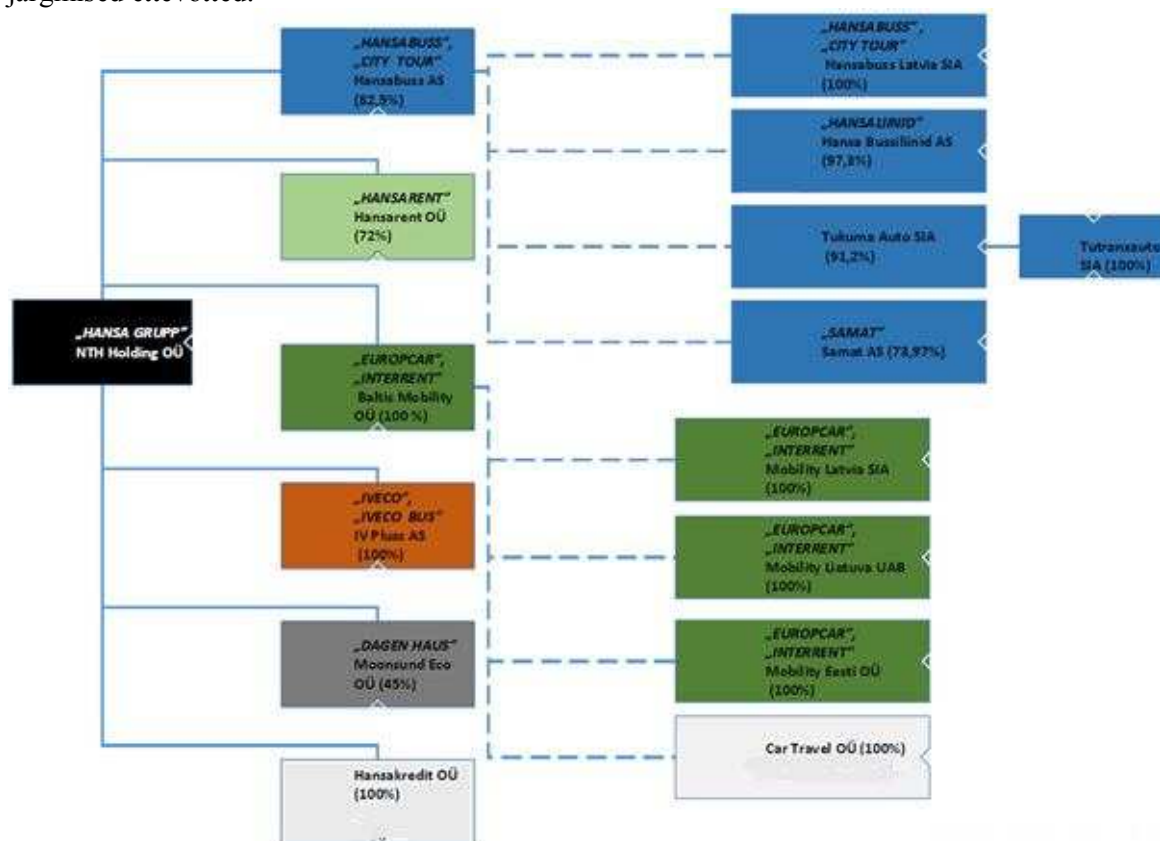
Hansa Bussiliinid AS põhiliseks tegevusvaldkonnaks on avaliku liiniveo teenuse osutamine, aga pakutakse ka kommerts- ja tellimusvedude teenust.

Hansabuss Latvia SIA põhitegevuseks on tellimusvedude osutamine Lätis, hop-on-hop-off tüüpi linnaekskursiooniliini Riga City Tour opereerimine Riias ja vähesel määral ka eriotstarbelised kommertsveod.

Samat AS ja Tukuma Auto SIA peamiseks tegevusalaks on ühistransporditeenuste osutamine reisijateveol. Täiendavalt pakutakse nii siseriiklikke kui rahvusvahelisi tellimusreise.

Kontserni emaettevõtja aktsionärid on NTH Holding OÜ (osalus 82,5 %) ja Maleril OÜ (osalus 17,5%).

Hansabuss AS emaettevõtte NTH Holding OÜ konsolideerimisgruppi kuuluvad bilansipäeva seisuga järgmised ettevõtted:

Majandusaasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud 31.12.2016 lõppenud perioodi kohta.

Lisa 2 Raamatupidamise aastaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Hansabuss AS-i raamatupidamise aastaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega (International Financial Reporting Standards - IFRS) nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (edaspidi EL IFRS). Käesolev raamatupidamise aastaruanne on koostatud ja kinnitamiseks esitatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses ja äriseadustikus sätestatud nõuete kohaselt ja kohustuste täitmiseks.

Raamatupidamise aastaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevatel arvestuspõhimõtetel.

Hansabuss AS-i 31.12.2016 lõppenud majandusaasta raamatupidamise aastaruanne on allkirjastatud juhatuse liikme poolt. Eesti Vabariigi äriseadustiku nõuete kohaselt kinnitatakse juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heaks kiidetud majandusaasta aruanne aktsionäride koosolekul. Käesolev raamatupidamise aastaruanne on aktsionäride poolt kinnitatava konsolideeritud majandusaasta aruande osaks ning kasumi jaotamise otsustamise üheks aluseks. Aktsionäridel on õigus juhatuse koostatud ja nõukogu poolt heaks kiidetud majandusaasta aruannet mitte kinnitada ning nõuda uue aruande koostamist.

Uued Rahvusvahelise Finantsaruandluse Standardid, avaldatud standardite muudatused ning Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee (IFRIC) tõlgendused

Uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis hakkasid esmakordselt kehtima 1. jaanuar 2016 algaval aruandeaastal, ei olnud olulist mõju kontsernile.

Uued või muudetud standardid ja tõlgendused, mis on välja antud ja muutuvad kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2017 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt:

IFRS 9, „Finantsinstrumendid“: klassifitseerimine ja mõõtmine (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

- Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmiskategooriast – varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi muu koondkasumiaruande, ja varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande.
- Võlainstrumendi klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelist finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumendid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglasest väärtusest läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglasest väärtusest läbi kasumiaruande (näiteks derivatiivid). Varjatud („embedded“) derivatiive ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.
- Omakapitaliinstrumendid tuleb alati kajastada õiglasest väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasisivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.
- Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustiste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustiste puhul, mis on

määratud kajastamiseks õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

- IFRS 9 kehtestab uue mudeli väärtuse languse kahjumite kajastamiseks – oodatava krediidikahjumi mudeli. See on „kolmetasandiline“ lähenemine, mille aluseks on finantsvarade krediitkvaliteedi muutumine pärast esialgset arvelevõtmist. Praktikas tähendavad uued reeglid seda, et ettevõtetele tuleb finantsvarade, mille osas ei ole väärtuse languse tunnuseid, arvelevõtmisel kajastada kohe kahjum, mis on võrdne 12-kuulise oodatava krediidikahjumiga (nõuded ostjatele puhul kogu nende eluea jooksul oodatava krediidikahjumiga). Kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine, tuleb väärtuse langust mõõta, kasutades kogu eluea jooksul oodatavat krediidikahjumit, mitte 12 kuu jooksul oodatavat krediidikahjumit. Mudel sisaldab lihtsustusi rendi- ja ostjatele nõuete osas.
- Riskimaandamisarvestuse nõudeid muudeti, et siduda raamatupidamisarvestus paremini riskijuhtimisega. Standard pakub ettevõtetele arvestuspõhimõtte valikut rakendada kas IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata IAS 39 rakendamist kõikidele riskimaandamisinstrumentidele, kuna standard ei käsitle hetkel makro-riskimaandamisarvestust.

Kontsern hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“, muudatus standardi IFRS 15 jõustamise osas (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle, ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdud kaubad ja teenused, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid.

Kontsern hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

IFRS 16 „Rendilepingud“ (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt). Uus standard sätestab rendilepingute arvele võtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad (a) arvele võtma varad ja kohustised kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega; ning (b) kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadelt varadelt ja intressikulu rendikohustistelt. IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt.

Kontsern hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

„Avalikustamise projekt“ – IAS 7 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2017 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt). Muudetud standard IAS 7 nõuab finantseerimistegevusest tekkinud kohustiste alg- ja lõppsaldo vahel toimunud liikumiste avalikustamist.

Kontsern hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

Muudatused arvestuspõhimõtetes

Majandusaasta raamatupidamise aruanne on koostatud järjepidevuse ja võrreldavuse põhimõtete alusel, mis tähendab, et kontsern järgib samu raamatupidamispõhimõtteid ja esitusviisi.

Raamatupidamispõhimõtteid ja esitusviisi muudetakse üksnes juhul, kui seda nõutakse uute või muudetud Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standardite (International Financial Reporting Standards - IFRS) nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (edaspidi EL IFRS) ja nende tõlgenduste kohaselt või kui uus raamatupidamispoliitika ja/või esitusviis annab objektiivsema ülevaate ettevõtte finantsseisust, finantstulemustest ja rahavoogudest.

31.12.2015 lõppenud majandusaasta kohta esitas Hansabuss AS konsolideerimata aruande. Hansabuss AS kontsern konsolideeriti emaettevõtte NTH Holding OÜ tasandil. Seoses uute ettevõtete soetamisega 2016.aastal Hansabuss AS poolt, laienes kontsern oluliselt, kasvas kontserni kuuluvate ettevõtete vaheline sünergia ja tegevusprotsesside jagamine erinevate tütarettevõtete vahel. Sellest tulenevalt otsustas juhtkond, saamaks paremat ülevaadet kontserni finantsseisundist ja tulemustest, hakata alates 31.12.2016 esitama konsolideeritud aruannet ka Hansabuss AS kontserni tasandil.

Õiglase väärtuse kindlaksmääramine

Mitmed kontserni arvestus- ja avalikustamispõhimõtted nõuavad nii finants- kui ka mittefinantsvarade ja –kohustiste õiglase väärtuse kindlaksmääramist. Õiglane väärtus määratakse kindlaks mõõtmise ja/või avalikustamise eesmärgil. Täiendavat teavet õiglase väärtuse määramisel aluseks võetud eelduste kohta leiab vastavat vara või kohustist käsitlevast lisast. Vara või kohustise õiglase väärtuse mõõtmisel kasutab kontsern jälgitavaid turuandmeid nii palju kui võimalik.

Õiglased väärtused on liigitatud õiglase väärtuse hierarhia erinevatesse tasemetesse lähtudes hindamistehnikate kasutatud sisenditest:

- 1. tase: identsete varade või kohustiste noteeritud (korrigeerimata) hinnad aktiivsetel turgudel.
- 2. tase: muud sisendid kui 1. tasemes sisalduvad noteeritud hinnad, mis on vara või kohustise kohta jälgitavad kas otse (st hindadena) või kaudselt (st on tuletatud hindadest).
- 3. tase: vara või kohustise kohta kasutatud sisendid, mis ei põhine jälgitavatel turuandmetel (mittejälgitavad sisendid).

Konsolideerimispõhimõtted, äriühenduste ja tütarettevõtete kajastamine

Tütarettevõtjad on kõik majandusüksused, mille üle kontsernil on kontroll. Kontsern kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada seda kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Kõik tütarettevõtted on kontserni aastaaruandes konsolideeritud.

Tütarettevõtte on kontserni raamatupidamise aastaaruandes konsolideeritud alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni. Kontsern kasutab äriühenduste kajastamisel omandamismeetodit. Tütarettevõtte ostmisel üleantud tasu koosneb üleantud varade, omandaja poolt võetud kohustiste ja kontserni poolt emiteeritud omakapitaliinstrumentide õiglastest väärtustest. Üleantud tasu sisaldab ka tingimusliku tasu kokkuleppes tuleneva vara või kohustise õiglast väärtust. Omandamisega seotud kulutused kajastatakse kuluna. Omandatud eristatavad varad ja kohustised ning tingimuslikud kohustised võetakse ostukuupäeval arvele nende õiglastes väärtustes. Iga äriühenduse puhul teeb Kontsern valiku, kas kajastada mittekontrolliv osalus omandatavas ettevõttes õiglases väärtuses või mittekontrolliva osaluse proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast.

Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mitte-kontrolliva osaluse ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosaluse õiglase väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab kontserni osalust omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustistes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglane väärtus, kajastatakse vahe koheselt kasumiaruandes.

Konsolideeritud finantsaruandes on rida-realt konsolideeritud kõigi emaettevõtte kontrolli all olevate tütarettevõtete finantsnäitajad. Kontserni kuuluvate ettevõtete omavaheliste tehingute tulemusena tekkinud saldod, tehingud ning realiseerumata kasumid ja kahjumid on konsolideeritud aastaaruandes elimineeritud, samuti on elimineeritud realiseerumata kahjumid, välja arvatud kui kahjumit ei saa katta.

Kõikide kontserni kuuluvate ettevõtete arvestuspõhimõtted on kooskõlas kontserni arvestuspõhimõtetega. Vajadusel on tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud kindlustamaks vastavust kontserni arvestuspõhimõtetele.

Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes kajastatakse investeeringuid tütarettevõtetesse soetusmaksumuses (millest on vajadusel maha arvatud väärtuse langusest tulenevad allahindlused).

Arvestus- ja esitusvaluuta

Raamatupidamise aastaaruanne esitatakse eurodes, mis on ettevõtte esitus- ja arvestusvaluutaks. Kõik arv näitajad on ümardatud lähima täiseuroni.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtivad Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised hinnatakse bilansipäeva seisuga ümber eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtiva Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel.

Ümberhindamise tulemusena saadud kursikasumid ja -kahjumid kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes, kusjuures ärituludes ja -kuludes kajastatakse valuutakursi kasumid ja kahjumid, mis on seotud tarnijate ja ostjate arveldustega; muud välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud finantstuludes ja -kuludes.

Tulu kajastamine

Müügitulu kajastatakse sellisel määral, kui võrd on tõenäoline, et kontsern saab sellest majanduslikku kasu ja müügitulu saab usaldusväärselt mõõta. Müügitulu mõõdetakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Kui tasumine toimub tavatingimustest pikema perioodi jooksul, kajastatakse tulu saadava tasu nüüdiseväärtuses.

Müügitulu kajastatakse alljärgnevate kriteeriumite alusel:

- Müügitulu muude teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel.
- Müügitulu tellimusveo teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel.
- Müügitulu piletite müügist ja avaliku liiniveo teenuse osutamisest vastavalt lepingutele kajastatakse teenuse osutamisel koondarvel perioodi lõpus. Arveldusperioodi pikkus reeglina on üks kuu.
- Piletite ja veoteenuse müük, mis on seotud veel väljumata reisidega kajastatakse majandusaasta aruandes ettemaksetena.

- Kaupade müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav.

Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt lähtudes lepingulisest intressimäärast.

Dividenditulu kajastatakse vastavalt nõudeõiguse tekkimisele.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalendina kajastatakse bilansis ja rahavoogude aruandes lühiajalisi (kuni 3-kuulise tähtajaga) soetatud kõrge likviidsusega investeeringuid, mida on võimalik konverteerida teadaoleva summa raha vastu ning mille puhul puudub oluline turuväärtuse muutuse risk, sh. kassas ja panga arvelduskontodel olev raha, tähtajalised deposiidid ning intressiturufondi osakud.

Rahavoogude aruanne

Rahavood äritegevusest on kajastatud kaudsel meetodil - rahavoogude leidmisel on korrigeeritud ärikasumit, elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja äritegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustise saldode muutused.

Investeeringu- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Finantsvarad

Kõik finantsvarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara eest makstud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab ka kõiki finantsvara soetamisega otseselt kaasnevaid kulusi, sealhulgas tasud vahendajatele ja nõustajatele, tehinguga kaasnevad mittetagastatavad maksud ja muud sarnased kulutused, v.a. selliste finantsvarade, mida kajastatakse õiglaselt väärtuses muutusega läbi kasumiaruande, soetamisega seotud kulutused.

Kõik tavapärastel turutingimustel toimuvad finantsvarade ostud ja müügid kajastatakse nende tehingute tehingupäeval, s.t. päeval, mil kontsern võtab endale kohustuse (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks. Tavapärasel turutingimusel toimuvaks nimetatakse selliseid oste ja müüke, mille puhul osetava või müüdava finantsvara üleandmine müüjalt ostjale toimub antud turul väljakujunenud või vastavate turegulegatsioonidega nõutud perioodi jooksul.

Pärast algset arvele võtmist kajastatakse kõiki finantsvarasid õiglaselt väärtuses, v.a.:

- nõuded teiste osapoolte vastu, mida kontsern ei ole soetanud edasimüügi eesmärgil ja lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud – kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses;
- investeeringud aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata (k.a. selliste varadega seotud tuletisinstrumentid) – kajastatakse soetusmaksumuses.

Nõuded ja lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud

Nõuded teiste osapoolte vastu, mida kontsern ei ole soetanud edasimüügiks, ja lunastustähtajani hoitavad finantsvarad kajastatakse edaspidi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivset intressimäära. Korrigeeritud soetusmaksumus arvutatakse kogu finantsvara kehtivusperioodi kohta.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil kajastatavaid finantsvarasid hinnatakse alla juhul, kui on tõenäoline, et nende kaetav väärtus on väiksem kui bilansiline väärtus. Korrigeeritud soetusmaksumusel kajastatavate finantsvarade kaetav väärtus on finantsvarast tulevikus saadavate rahavoogude

nüüdisväärtus diskonteerituna esmasel kajastamisel fikseeritud efektiivse intressimääraga. Äritegevusega seotud finantsvarade allahindlus kajastatakse kasumiaruandes ärikuluna real „mitmesugused tegevuskulud” ning investeerimistegevusega seotud finantsvarade allahindlus kajastatakse kasumiaruandes finantskuluna.

Individuaalselt oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse iga objekti jaoks eraldi. Nõudeid hinnatakse alla, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete summa võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes real „Mittesugused tegevuskulud”. Kui nõue loetakse lootusetuks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja.

Varem alla hinnatud nõude laekumisel või muude sündmuste korral, mis näitavad, et allahindlus ei ole enam põhjendatud, kajastatakse allahindluse tühistamine kasumiaruandes selle kulu vähendusena, kus allahindlus algelt kajastati.

Intressitulu nõuetelt kajastatakse kasumiaruandes real ”finantstulud”.

Soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad

Soetusmaksumuses kajastatavaid finantsvarasid tuleb hinnata alla nende kaetavale väärtusele juhul, kui viimane on finantsvara bilansilisest maksumusest madalam. Soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade kaetav väärtus on finantsvarast eeldatavasti tulevikus saadavad rahavood diskonteerituna turu keskmise tulususemääraga sarnaste finantsvarade suhtes. Finantsvara allahindlus kajastatakse kasumiaruandes finantskuluna. Soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade allahindlust hiljem ei tühistata.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse siis, kui kontsern kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Varud

Varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb varude ostuhinnast, ostuga kaasnevast tollimaksust, muudest mittetagastatavatest maksudest ja soetamisega otseselt seotud veokuludest, millest on maha arvatud hinnaalandid.

Varude soetusmaksumuse kindlaks määramisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud hinnatakse bilansil lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus. Neto realiseerimisväärtuse hinnang on varude hinnanguline müügihind, mis põhineb kõige usaldusväärsematel andmetel, mis olid hinnangu tegemise ajal kättesaadavad. Samas võib tegelik müügihind tehingu toimumise hetkel hinnangust erineda. Varude allahindluse vajadus ja ulatus määratakse kindlaks järgmiselt: tooraine ja materjal ilma tuleviku kasutusega hinnatakse alla. Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse pidevalt üle. Varude allahindlusi nende neto realiseerimismaksumusele kajastatakse aruandeperioodi kuluna kasumiaruandes real ”müüdud toodangu kulu”.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid maksumusega alates 640 eurost ja kasuliku elueaga üle ühe aasta. Varad, mille kasulik eluiga on üle 1 aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 640 euro, kajastatakse kuni kasutusele võtmiseni väheväärtusliku inventarina (varudena) ja vara kasutusele võtmise hetkel kantakse 100%-liselt kulusse. Kuludesse kantud väheväärtuslike inventaride üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Omatarbeks ehitatud materiaalse põhivara finantseerimiseks võetud laenu kasutuse kulutused (s.h. lepingu sõlmimise tasu amortisatsioon, intressid), mis on arvestatud alates ehitustegevuse algusest kuni valmis vara vastuvõtmiseni, kajastatakse materiaalse põhivara soetusmaksumuse osana.

Materiaalse põhivara edasine kajastamine:

- Maa ja ehitised ning transpordivahendid ümberhindluse meetodil
- Muu põhivara soetusmaksumuse meetodil, millest on maha arvatud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Maa ja ehitised ning transpordivahendid

Maa ja ehitised ning transpordivahendid kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist ümberhinnatud väärtuses, mis on vara õiglane väärtus ümberhindamise kuupäeval, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja hilisemast (vara) väärtuse langusest tingitud kahjum.

Põhivara ümberhindlusi tehakse piisava regulaarsusega vastavalt vajadusele, et bilansipäeval põhivara õiglane väärtus ja bilansiline jääkmaksumus oluliselt ei erineks. Hindamine tehakse igale objektile individuaalselt, mitte kogumile tervikuna. Iga konkreetse põhivara objektiga seotud ajaloolised allahindlused ja omakapitali reservid peavad olema jälgitavad, seetõttu peetakse kogu arvestust individuaalselt iga objekti kohta eraldi.

Maa ja ehitiste hindamised viiakse läbi sõltumatute kinnisvaraekspertide poolt. Transpordivahendite põhivaragrupi ümberhindluse viib läbi kontserni juhtkond.

Kontsern kasutab ümberhindluse läbiviimisel akumulieeritud kulumi elimineerimise põhimõtet, varasem akumulieeritud kulum tühistatakse ümberhindluse kuupäeval ning varaobjekti senine soetusmaksumus asendatakse tema õiglase väärtusega ümberhindluse kuupäeval.

Kui põhivara õiglane väärtus on võrreldes vara bilansilise jääkmaksumusega kasvanud, hinnatakse põhivara üles tema õiglasele väärtusele.

Üleshindlus kajastatakse ümberhindlusreservis muu koondkasumi hulgas (omakapitalis ümberhindluse reservis). Suurenemist kajastatakse kasumiaruandes ulatuses, mil see katab sama vara ümberhindlusest eelnevalt kasumiaruandes kajastatud väärtuse vähenemisest tulenenud kahjumeid. Väärtuse vähenemisel vähendatakse konkreetse vara varasema üleshindluse ulatuses ümberhindluse reservi ja seda ületavad allahindluse summad kajastatakse jooksva aasta kasumiaruandes.

Ümberhindluste vahepealsel ajal ümberhinnatud vara amortiseeritakse samade põhimõtete ja reeglite alusel nagu soetusmaksumuse meetodil kajastatavat põhivara.

Muu põhivara

Muu materiaalist põhivara kajastatakse edaspidi bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud amortisatsioon ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt kasulikule elueale.

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse tulemusena moodustatakse põhivara ümberhindluse reserv. Põhivara arvel oleku ajal ümberhindluse reservi ei amortiseerita, vaid kantakse selle jääk täies ulatuses alles põhivara müügil või mahakandmisel eelmiste perioodide jaotamata kasumisse.

Amortisatsiooniarvestus

Materiaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit. Olulise lõppväärtusega varaobjektidele määratakse konkreetne lõppväärtus. Vara kasuliku eluea jooksul amortiseeritakse kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vaheline osa.

Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi sõltuvalt selle kasulikust elueast. Amortisatsioonimäärad aastas on põhivara gruppidele järgmised:

Maa	ei amortiseerita
Hooned ja ehitised	2-20%
Masinad ja seadmed	8-20 %
Muu inventar, tööriistad ja sisseseade	10-40 %

Vara amortiseerimine lõpetatakse kui vara lõppväärtus, milleks on summa, mida kontsern saaks vara võõrandamisel täna, juhul kui vara oleks sama vana ja samas seisukorras, nagu ta on eeldatavasti tema kasuliku eluea lõppedes, ületab tema bilansilist jääkmaksumust.

Materiaalse põhivara amortisatsioonimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähemalt iga majandusaasta lõpul ja kui uued hinnangud erinevad eelnevatest, kajastatakse muutused raamatupidamislike hinnangute muutustena, s.t edasiulatuvalt.

Põhivarade hilisemate kulutuste kajastamine

Arvelevõetud materiaalse põhivaraga seotud hilisemad väljaminekud (näiteks mõne varaobjekti teatud osade asendamine) lisatakse varade bilansilisele väärtusele siis, kui on täidetud järgmised kriteeriumid:

- on tõenäoline, et kontsern saab sellest tulevikus majanduslikku kasu ning
- nende soetusmaksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Asendatud osad kantakse bilansist välja. Kõik teised väljaminekud kajastatakse kuludena perioodil, mil vastavad kulutused tehti.

Varade kaetav väärtus

Materiaalse põhivara bilansilise väärtuse võimalikku langust kontrollitakse juhtudel, kui mingid sündmused või asjaolude muutumine näitavad, et vara kaetav väärtus võib olla langenud alla tema

bilansilise väärtuse. Kui sellised asjaolud on olemas, viib kontsern läbi vara kaetava väärtuse hindamise. Kui hinnanguline kaetav väärtus on väiksem kui bilansiline väärtus, siis hinnatakse see vara või raha genereeriva üksuse moodustavad varad alla kuni kaetava väärtuseni, milleks on kas sellest varast tulevikus saadavate rahavoogude nüüdisväärtus (ehk kasutusväärtus) või selle vara õiglase väärtus, mida on vähendatud müügiikulutustega, olenevalt kumb on kõrgem. Vara õiglase väärtuse määramisel kasutatakse vajadusel kontserniväliste ekspertide abi. Allahindlus kajastatakse aruandeperioodi kuluna kasumiaruande real „põhivara amortisatsioon ja väärtuse langus”.

Kui hiljem vara kaetav väärtus on tõusnud üle vara bilansilise väärtuse, siis allahindlus tühistatakse ja suurendatakse vara bilansilist väärtust, kuid mitte suurema summani, kui bilansilise väärtuseni, mis varal oleks, kui allahindlust ei oleks tehtud. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse kasumiaruandes samal real, kus kajastati ka varasem allahindlus.

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel või siis, kui kontsern ei eelda selle vara kasutamisest või müügist enam majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi, millal kajastamine lõpetati, kasumiaruandes real ”muud äritulud” või ”muud ärikulud”.

Firmaväärtus

Firmaväärtus kajastatakse algselt tema soetusmaksumuses, milleks on positiivne vahe omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud vara, kohustiste ja tingimuslike kohustiste õiglase väärtuse vahel omandamise kuupäeval. Edasisel kajastamisel mõõdetakse firmaväärtust tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Firmaväärtuse osas viiakse vähemalt kord aastas või sagedamini, kui sündmused või asjaolude muutumine näitavad, et firmaväärtuse bilansiline väärtus võib olla vähenenud, läbi vara väärtuse languse test.

Väärtuse languse testimise eesmärgil on äriühendusest tekkinud firmaväärtused jagatud ettevõtte nendele raha genereerivatele üksustele, mis peaksid saama konkreetsest äriühendusest majanduslikku kasu, või selliste üksuste gruppidele. Firmaväärtuse jagamisel raha genereerivatele üksustele lähtutakse ettevõtte sisemisest aruandlusest – firmaväärtus jagatakse madalaimale tasemele, kus seda jälgitakse ettevõtte juhtkonna poolt sisemises aruandluses.

Väärtuse langus määratakse kindlaks firmaväärtusega seotud raha genereeriva üksuse kaetava väärtuse hindamise teel. Kui raha genereeriva üksuse kaetav väärtus on väiksem kui tema bilansiline väärtus, siis kajastatakse väärtuse langusest tulenev kahjum. Allahindlusest tulenev kahjum kajastatakse aruandeperioodi kuluna kasumiaruandes real ”põhivara amortisatsioon ja väärtuse langus”. Kui hiljem firmaväärtuse kaetav väärtus tõuseb üle selle bilansilise väärtuse, siis allahindlusi ei tühistata.

Muu immateriaalne põhivara

Äriühendustest eraldi omandatud immateriaalsed varad võetakse arvele ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- varaobjekt on ettevõtte poolt kontrollitav;
- on tõenäoline, et kontsern saab objekti kasutamisest tulevikus tulu;
- objekti soetusmaksumus on usaldusväärselt hinnatav.

Immateriaalsed varad, mis on omandatud läbi äriühenduse, võetakse arvele firmaväärtusest eraldi, kui need varaobjektid on eraldatavad või on tekkinud lepingulistest või muudest juriidilistest õigustest ja nende õiglast väärtust saab omandamise kuupäeval usaldusväärselt hinnata.

Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse immateriaalset põhivara bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud amortisatsioon ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalsete varade puhul hinnatakse, kas tegemist on piiratud või määramata kasuliku elueaga varaga. Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset amortisatsiooni meetodit. Amortisatsioonimäärad aastas on järgmised:

Ostetud litsentsid, kaubamärgid jne. 20-33%

Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse vara amortisatsiooni kulu kajastatakse kasumiaruandes real "põhivara amortisatsioon ja väärtuse langus". Piiratud elueaga immateriaalsete varade amortisatsiooniperioodi ja -meetodit vaadatakse üle iga majandusaasta lõpul. Muutused eeldatavas kasulikus elueas või vara tulevase majandusliku kasu ajalisel struktuuris kajastatakse vastavalt kui muutusi amortisatsiooni-perioodis ja -meetodis ehk kui muutust raamatupidamislikes hinnangutes.

Kui on asjaolusid, mis viitavad, et piiratud elueaga immateriaalse vara kaetav väärtus võib olla langenud alla tema bilansilise väärtuse, siis viiakse läbi vara väärtuse languse test ja vajadusel hinnatakse vara alla tema kaetavale väärtusele.

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete varade osas viiakse iga aastal kas iga varaobjekti või siis raha genereeriva üksuse osas läbi väärtuse languse test. Selliseid immateriaalseid varasid ei amortiseerita. Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete varade kasulik eluiga vaadatakse üle iga aastal veendumaks, et tegemist on endiselt määramata kasuliku elueaga. Kui eluea määramatus on muutunud, siis kajastatakse muutust kasulikus elueas edasiulatuvalt.

Finantskohustised

Finantskohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on finantskohustise eest saadud tasu õiglane väärtus. Edaspidi kajastatakse finantskohustisi nende korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivset intressimäära.

Finantskohustistega kaasnev intressikulu kajastatakse tekkepõhiselt perioodikuluna kasumiaruande real "finantskulud", v.a. need intressikulud, mis on seotud omatarbeks ehitatava materiaalse põhivara finantseerimisega.

Finantskohustise kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Võlad töövõtjate ees

Võlad töövõtjate ees sisaldavad töölepingutest tulenevat kohustist tasu osas, mida arvestatakse aruandeperioodi kuludes ning kohustisena töövõtjate ees, kui tasu väljamaksmine toimub järgmisel aruandeperioodil.

Võlad töövõtjate ees sisaldavad töölepingute ja kehtivate seaduste kohaselt arvestatud puhkusetasu kohustist bilansipäeva seisuga. Viimati nimetatud kohustis sisaldab sellelt arvestatud sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksu.

Rendiarvestus

Kapitalirendina kajastatakse selliseid renditehinguid, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Kõiki ülejäänud renditehinguid kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rendileandja

Kapitalirendi alusel väljarenditud vara kajastatakse bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Saadavad rendimaksed jagatakse kapitalirendinõude põhiosa makseteks ja finantstuluks. Finantstulu kajastatakse rendiperioodi jooksul.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule ettevõtte finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirendi tingimustel soetatud vara võetakse bilansis arvele vara soetusmaksumuses või miinimumrendimaksede nüüdisväärtuses juhul, kui viimane on madalam. Kapitalirendi tingimustel soetatud varade amortisatsiooniperioodiks on vara kasulik tööiga või rendiperiood, olenevalt sellest, mis on lühem. Kapitalirendi tingimustel soetatud vara kajastatakse bilansis kohustisena kapitalirendi netoinvesteeringu summas. Rendimaksed jagatakse finantskuluks ja rendikohustise tasumiseks.

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisest saadud tulu kajastatakse kasumiaruandes proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Tulu kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, st. saadud toetusi ja kompenseeritavat kulu kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse kasumiaruandes real "Tegevuskulude sihtfinantseerimine".

Juhul kui sihtfinantseerimist saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude katteks või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse see tuluna perioodis, millal sihtfinantseerimine aset leidis.

Ettevõtte tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksuvarad ja –kohustised ning tulumaksukulud ja –tulud hõlmavad realiseerunud (tasumisele kuuluvat) ja edasilükkunud tulumaksu. Tasumisele kuuluv tulumaks esitatakse lühiajalise varana või kohustisena ning edasilükkunud tulumaks pikaajalise varana või kohustisena.

Kontserni Eesti ettevõtjad

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende. Kasumilt makstava tulumaksu asemel maksavad Eesti ettevõtted tulumaksu jaotamata kasumist väljamakstavatelt dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Maksumääraks on 20/80 netodividendidelt. Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustiste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustis.

Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustist ettevõtte vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis võiks kaasneda dividendide väljamaksmisega, on ära toodud lisas 26.

Dividendidelt makstav ettevõtte tulumaks kajastatakse kasumiaruandes tulumaksukuluna ning bilansis eraldisena dividendide väljakuulutamise hetkel, sõltumata perioodist, mille eest dividendid välja kuulutatakse või millal dividendid tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustis tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Kontserni Lätis ettevõtjad

Lätis on ettevõtte kasum tulumaksuga maksustatav. Tulumaksumäär on Lätis 15% maksustatavast tulust. Maksustatava tulu tuvastamiseks korrigeeritakse maksude-eelset kasumit kohalike tulumaksuseaduste poolt ajutiselt või püsivalt lubatud tulu- ja kulutäiendustega.

Välismaiste tütarettevõtjate puhul kajastatakse edasilükkunud tulumaksuvarad ja –kohustised kõigi ajutiste erinevuste kohta, mis esinevad varade ja kohustiste bilansilise jääkväärtuse ja maksustamisväärtuste vahel. Edasilükkunud tulumaks on arvestatud bilansipäeval kehtivate maksumäärade ja kehtivate seaduste alusel, mida eeldatakse kehtivat siis, kui edasilükkunud tulumaksu vara või kohustis realiseeruvad. Edasilükkunud tulumaksuvara esitatakse bilansis vaid juhul, kui on tõenäoline, et see realiseerub läbi maksustatava kasumi tekke tulevikus.

Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Eesti Vabariigi äriseadustikule ja emaettevõtte põhikirjale teeb ettevõtte iga aasta puhaskasumist vähemalt 5%-lise eraldise kohustuslikku reservkapitali kuni reservkapital moodustab vähemalt 10% aktsiakapitalist. Kohustuslikku reservkapitali ei tohi dividendidena välja maksta, kuid seda võib kasutada kahjumi katmiseks, kui kahjumeid ei ole võimalik katta vabast omakapitalist. Samuti võib kohustuslikku reservkapitali kasutada aktsiakapitali suurendamiseks.

Eraldised

Eraldisi moodustatakse nende kohustiste osas, mille realiseerumise aeg või summa pole kindlad. Eraldise suuruse ja realiseerumisaaja määramisel tuginetakse juhtkonna hinnangutele.

Eraldis kajastatakse juhul kui ettevõttel on enne aruandeperioodi lõppu tekkinud juriidiline või tegevusest tingitud kohustis, eraldise realiseerumine ressursside väljamineku näol on tõenäoline (üle 50%) ning eraldise suurus on usaldusväärselt määratav.

Eraldise realiseerumisega kaasnevaid kulutusi hinnatakse aruandeperioodi lõpu seisuga ning eraldise suurust hinnatakse uuesti igal aruandeperioodi lõpupäeval. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt rohkem kui ühe aasta pärast, kajastatakse seda diskonteeritud nüüdisväärtuses. Diskonteerimisel võetakse aluseks sarnaste kohustiste suhtes turul valitsev intressimäär.

Bilansipäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on raamatupidamise aastaaruandes avalikustatud.

Lisa 3 Juhtkonna hinnangud

Rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid järgiva raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab juhtkonnapoolset eelduste kujundamist, hinnangute andmist ja otsuste tegemist, mis avaldavad mõju finantsaruannetes kajastatud summadele. Samuti tehakse juhtkonnapoolsed otsuseid ja hinnanguid raamatupidamise arvestuspõhimõtete ja hindamisaluste rakendamisel. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, ei pruugi need kokku langeda hilisema tegeliku tulemusega. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse muudatuse toimumise perioodi kasumiaruandes.

Hinnangud ja nende aluseks olevad eeldused vaadatakse perioodiliselt üle. Raamatupidamislike hinnangute ülevaatamisest tulenev mõju kajastatakse hinnangute muutmise perioodil ja kõikidel tulevastel perioodidel, mida muutused mõjutavad.

Valdkonnad, mis on nõudnud olulisemaid juhtkonnapoolseid otsuseid ja hinnanguid, mis omavad mõju finantsaruannetes kajastatud summadele on järgmised:

- *Maa ja ehitiste ning transpordivahendite ümberhinnatud väärtuse määramine:* kontsern kajastab maad ja ehitisi ning transpordivahendeid ümberhindluse meetodil. Selleks hindab kontserni juhtkond regulaarselt, kas ümberhinnatud põhivarade õiglane väärtus ei erine oluliselt nende bilansilisest väärtusest. Ümberhinnatud põhivarade õiglase väärtuse määramisel tugineb juhtkond kontsernisestele ja –välisele eksperthinnangutele. Aruandeperioodi ning eelneva aruandeperioodi lõpus läbi viidud hindamiste tulemusena ei tuvastatud olulisi erinevusi maa ja ehitiste ning transpordivahendite õiglase väärtuse ja bilansilise väärtuse vahel. Ümberhindluse meetodil kajastatud maa ja ehitiste bilansiline jääkväärtus seisuga 31.12.2016 oli 430 tuhat eurot (31.12.2015: 104 tuhat eurot). Ümberhindluse meetodil kajastatud transpordivahendite bilansiline jääkväärtus seisuga 31.12.2016 oli 12 401 tuhat eurot (31.12.2015: 6 866 tuhat eurot). Detailsem informatsioon on avalikustatud lisa 19.
- *Hinnangud materiaalse põhivara kasuliku tööea osas:* kontsernile kuuluvad transpordivahendid, mille kasulike eluigade hindamiseks on kasutatud tehnilisi andmeid ning ajaloolist kogemust. Tegelikud kasulikud tööead võivad erineda juhtkonna poolt hinnatud tööigadest. Transpordivahendite kasuliku eluea lühenemine 10% võrra suurendaks kontserni amortisatsioonikulu 141 tuhande euro võrra (2015: 109 tuhande euro võrra).
- *Nõuete hindamine:* Ostjate tasumata arvete jaoks, mille maksetähtaeg ei ole ületatud või on ületatud vähem kui 30 päeva, eraldist ei moodustata. Nõudeid, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 30 päeva hinnatakse individuaalselt. Täpsem informatsioon laekuvate nõuete aegumise kohta on avaldatud Lisas 4.

Lisa 4 Finantsriskide juhtimine

Finantsinstrumentide kasutamisega kaasnevad järgmised finantsriskid:

- Krediidirisk
- Likviidsusrisk
- Tururisk
- Kapitalirisk

Allpool kirjeldatakse iga riski eraldi. Vastutus riskide juhtimise reeglite kujundamise ja järelevalve üle on juhatusel.

Tulenevalt kasutatavatest arvestus- ja hindamispõhimõtetest ei erine kontserni finantsvarade- ja kohustiste õiglased väärtused oluliselt nende varade ja kohustiste jääkmaksumusest. Kapitalirendi- ja

laenukohustised on seotud muutuva intressiga (EURIBOR), millest tulenevalt lepingu ja turu intresside erinevus on minimaalne. Seega juhatuse hinnangul on finantsvarade- ja kohustiste jääkmaksumus olulises osas võrdne nende õiglase väärtusega.

Finantsinstrumendid, mille kasutamisega kaasnevad finantsriskid, kategooriate lõikes:

VARAD	31.12.2016	31.12.2015
Laenud ja nõuded		
Arvelduskontod (lisa 15)	1 165 423	640 023
Nõuded ostjate vastu (lisa 16, 27)	1 354 455	736 393
Muud lühiajalised nõuded (lisa 16)	95 857	207 169
Nõue emattevõtte kontsernikontole (lisa 16)	289 943	0
Viitlaekumised (lisa 16)	161 617	144 394
Pikaajalised laenu- ja nõuded emattevõtte konsolideerimisgrupi ettevõtetele (lisa 27)	1 356 000	1 321 000
Muud pikaajalised nõuded	960	960
Kokku	4 424 255	3 049 939
KOHUSTISED		
Finantskohustised korrigeeritud soetusmaksumuses		
Laenu- ja kapitalirendi kohustised (lisa 21)	10 575 667	5 478 465
Võlad tarnijatele (lisa 22)	639 573	317 119
Võlad emattevõtte konsolideerimisgrupi ettevõtetele (lisa 22)	229 117	217 835
Intressivõlad (lisa 22)	15 446	11 543
Muud viitvõlad (lisa 22)	123 033	120 922
Kokku	11 582 836	6 145 884

Kontserni finantsinstrumentide õiglane väärtus vastab kõigis kategooriates õiglase väärtuse hierarhia 3. tasemele.

Krediidirisk

Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis tekib juhul, kui vastaspool ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi tagada finantsinstrumendist tulenevaid rahavoogusid. Krediidiriski allikateks on peamiselt nõuded ja raha.

Raha ja raha ekvivalente hoiab kontsern kõrge krediidireitinguga panganduskontsernides.

Nõuetega seotud krediidiriski suurust mõjutavad enim iga kliendiga seotud spetsiifilised asjaolud. Ostjate tasumata arvete jaoks, mille maksetähtaeg ei ole ületatud või on ületatud vähem kui 30 päeva, eraldist ei moodustata. Nõudeid, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 30 päeva hinnatakse individuaalselt. Samas lähtub kontserni juhtkond krediidiriski hindamisel ka üldistustest, nagu näiteks kliendi juriidiline staatus, maksedistsipliin, maksetähtaegade järgimine. Kogemus näitab, et kõige suurem krediidirisk valitseb erasektoris, kõige madalama krediidiriskiga on riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused. Erasektori nõuete osakaal on kontserni tegevusvaldkonnas suhteliselt madal. Aruande koostamise ajaks on kõik kontsernivälised nõuded laekunud, seega võib öelda, et krediidirisk puudub.

Nõuete aegumisgraafik ja väärtuse langus aruandekuupäeva seisuga:

(eurodes)	Brutosumma	Vara väärtuse langus
	2016	2016
Tähtpäev saabumata	1 219 470	0
Tähtpäev ületatud 0-30 päeva	88 908	0
Tähtpäev ületatud 31-90 päeva	23 658	0
Tähtpäev ületatud 91 kuni üle 1 aasta	22 419	0
Kokku (lisa 16)	1 354 455	0
(eurodes)	Brutosumma	Vara väärtuse langus
	2015	2015
Tähtpäev saabumata	702 839	0
Tähtpäev ületatud 0-30 päeva	20 069	0
Tähtpäev ületatud 31-90 päeva	10 459	0
Tähtpäev ületatud 91 kuni üle 1 aasta	3 565	-539
Kokku (lisa 16)	736 932	-539

Ebatõenäoliselt laekumistest tuleneva vara väärtuse languse kajastamiseks tehtud allahindluse muutus aasta jooksul oli järgmine:

(eurodes)	2016	2015
Perioodi algul 01.12	539	30 741
Kajastatud kahjum vara väärtuse langusest	-4 804	-27 312
Kuldesse kantud summa	4 265	-2 890
Perioodi lõpul 31.12	0	539

Laenunõuded on seotud kontserni emaettevõttele väljastatud laenudega. Kontserni emaettevõtte on maksejõuline ning laenusummade laekumine on tagatud. Vajadusel otsustab kontserni juhtkond laenuperioodi pikendamise üle.

Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on seotud võimega hüvitada finantsasutustele ja hankijatele õigeaegselt kohustised, millega kaasneb raha väljaminek või muu finantsvara loovutamine. Likviidsusrisk tähendab seda, et kontsern ei pruugi olla võimeline oma finantskohustiste õigeaegselt täitmiseks.

Kontserni põhimõtte likviidsuse juhtimisel on nii tava- kui keerulises olukorras alati tagada piisavate likviidsuste vahendite olemasolu kohustiste tähtaegseks täitmiseks ilma vastuvõetamatuid kahjumeid kandmata ning mainet kahjustamata.

Kontserni eesmärk on hoida tasakaalu finantseerimise jätkuvuse ja paindlikkuse vahel, kasutades pankade arvelduskrediite, pangalaene ja muid võlainstrumente. Kontserni rahavoogude võimalikult efektiivseks juhtimiseks on loodud kontsernikontode süsteemid.

Alljärgnevas tabelis on esitatud likviidsusriskid 31. detsembri seisuga võetud finantskohustiste täitmise või võimaliku täitmise tähtaegadega. Tabelis on summad esitatud diskonteerituna, finantskohustistega seotud intressid on esitatud eraldi real:

(eurodes)

2016
Finantskohustised

	<1 aasta	1-2 aastat	2-5 aastat	Kokku
Arvelduskrediit (lisa 21)	650 000	0	0	650 000
Kapitalirendi põhimaksed (lisa 21)	2 029 911	3 247 814	3 147 715	8 425 440
Pangalaenude tagasimaksed (lisa 21)	223 361	203 865	794 484	1 221 710
Muude laenude tagasimaksed (lisa 21)	170	278 347	0	278 517
Võlad tarnijatele (lisa 22)	639 573	0	0	670 719
Võlad emaeettevõtte konsolideerimisgrupi ettevõtetele (lisa 22)	229 117	0	0	197 971
Intress *	163 588	144 791	218 763	527 142
Kokku	3 935 720	3 874 817	4 160 962	11 971 499

2015
Finantskohustised

	<1 aasta	1-2 aastat	2-5 aastat	Kokku
Arvelduskrediit (lisa 21)	500 000	0	0	500 000
Kapitalirendi põhimaksed (lisa 21)	1 298 401	1 124 497	2 013 411	4 436 309
Pangalaenude tagasimaksed (lisa 21)	480 751	22 058		502 809
Muude laenude tagasimaksed (lisa 21)	0	0	39 347	39 347
Võlad tarnijatele (lisa 22)	317 119	0	0	317 119
Võlad emaeettevõtte konsolideerimisgrupi ettevõtetele (lisa 22)	217 835	0	0	217 835
Intress *	76 705	33 605	34 193	144 503
Kokku	2 890 811	1 180 160	2 086 951	6 157 922

* eeldatav kulu, aluseks lepingute bilansipäeva seisuga kehtivad intressimäärad

Bilansipäeval on kontserni käibekapital negatiivne summas 931 267 (31.12.2015: 1 536 933). Alla ühe aastase tähtajaga finantskohustiste hulgas seisuga 31.12.2016 on iga-aastaselt pikendatavaid kohustisi ja emaeettevõttega seotud ettevõtete nõudeid 891 415 (31.12.2015: 726 622) eurot, sellest 650 000 (31.12.2015: 500 000) eurot on arvelduskrediit. Ettemakseid on seisuga 31.12.2016 kogusummas 24 048 (31.12.2015: 3 700) eurot. Arvelduskrediidi leping summas 650 000 eurot on bilansipäeva järgselt pikendatud kuni 27.04.2018. Kontsernisisteste kohustuste osas on olemas teise osapoolle kinnitus nende edasilükkamiseks. Ettemakseid ei tagastata vaid nende eest osutatakse tulevikus teenuseid. Kirjeldatud kohandused annavad lühiajaliste kohustiste kattekordajaks 0,99, mis juhtkonna hinnangul on koos järgmisel perioodil prognoosi kohaselt teenitava rahaga piisav võimekus tasuda lühiajalised kohustised.

Tururisk

Tururisk tähendab, et turuhindade (s.t. valuutakursside, intressimäärade ja omakapitali hindade) muutused mõjutavad kontserni sissetulekuid või finantsinstrumentide väärsi. Tururiski juhtimise eesmärk on hoida tururiskid vastuvõetavates piirides.

Valutarisk

Kontserni igapäevane arveldus toimub valdavalt eurodes. Muude valuutade kasutamine on seotud ainult rahvusvahelise reisijateveoteenuse osutamisega, mille puhul osaliselt teel tekkivad kulud, näiteks teemaksud ja kütusekulu, kantakse kohalikus valuutas. Summad on ebaolulised ning risk väike, mistõttu valuuta vahetuskursside kõikumine ei mõjuta oluliselt raamatupidamise aastaaruannet.

Intressimäära risk

Intressimäära risk tuleneb rahastamise ja rahavoogude juhtimise alasest tegevusest. Võimalus, et intressimäärade kõikumiste tõttu muutub saadav rahavoog, puudutab pangalaenusid ning kapitalirendilepinguid. Varade suhtes olulist riski ei esine.

Kontserni kõik intressikandvad finantsinstrumendid on seotud 6-kuu EURIBOR-iga. Seega on kõik finantskohustised muutuva intressimääraga, mida muudetakse vastavalt lepingutingimustele 2 korda aastas. Seetõttu ei ole võimalik täpseid intressisummasid järgnevas aruandeperioodiks prognoosida.

Kui aruandekuupäeval oleks toimunud 1% suurune muudatus intressimäärades, muutuks intressikulu kasumiaruandes ja omakapitali real alljärgnevalt:

(eurodes)

	Muutuva määraga finantskohustised	Intressi 1% muutuse mõju kasumile ja omakapitalile
2016		
Pangalaen	1 221 710	11 258
Kapitalirendi kohustis	8 425 440	47 167
Finantskohustised kokku	9 647 150	58 425
	Muutuva määraga finantskohustised	Intressi 1% muutuse mõju kasumile ja omakapitalile
2015		
Pangalaen	502 809	3 193
Kapitalirendi kohustis	4 436 309	39 628
Finantskohustised kokku	4 939 118	42 821

Kapitalirisk

Kontserni esmaseks kapitali (nii võõr- kui omakapitali) juhtimise eesmärgiks on kindlustada tugev kapitali struktuur, mis toetaks kontserni äritegevuse stabiilsust ja tegevuse jätkuvust ning optimeeriks kapitali struktuuri, alandades kapitali hinda ja sedakaudu kindlustaks aktsionäride huve. Kapitali struktuuri säilitamiseks või korrigeerimiseks võib kontsern reguleerida aktsionäridele makstavaid dividende, müüa aktsiaid tagasi, muuta aktsiate nominaalväärtust, lasta välja uusi aktsiaid või müüa kohustiste katteks varasid.

Vastavalt levinud praktikale kasutab kontsern kapitali jälgimiseks võlgnevuste suhtarvu, mis arvutatakse netovõla suhtena kogukapitali.

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Intressikandvad võlakohustised (lisa 21)	10 575 667	5 478 465
Raha ja pangakontod (lisa 15)	-1 268 267	-794 872
Netovõlg	9 307 400	4 683 593
Omakapital	6 033 687	4 624 084
Omakapital ja kohustised kokku	15 341 087	9 307 677
Võlgnevuste suhtarv*	61%	50%

*Võlgnevuste suhtarv = Netovõlg / Omakapital ja Netovõlg kokku

Lisa 5 Müügitulu

(eurodes)

Müügitulu jaguneb geograafiliste alade lõikes järgmiselt:

Geograafilised piirkonnad	2016	2015
Eesti	6 859 276	6 134 190
Läti	1 169 502	599 393
Muud Euroopa Liidu liikmesriigid	1 436 103	1 567 346
Teised välisriigid	869 504	84 399
Kokku	10 334 385	8 385 328

Müügitulu jaguneb tegevusalade lõikes järgmiselt:

Tegevusalad	2016	2015
Reisijate vedu	9 819 877	8 008 714
Reisijate veoga seotud lisateenuste müük	244 712	172 388
Mootorsõidukite hooldus ja varuosade müük	66 008	49 188
Bussijaama teenused	152 157	138 798
Muu müük	51 631	16 240
Kokku	10 334 385	8 385 328

Lisa 6 Tegevuskulude sihtfinantseerimine

(eurodes)

	2016	2015
Omavalitsuste ja riigieelarvelised dotatsioonid	5 712 438	3 368 429
Kokku	5 712 438	3 368 429

Sihtfinantseerimisena kajastatakse avaliku liiniveo teenuse lepingute alusel riigi ning kohalike omavalitsuste poolt makstavaid toetusi. Sihtfinantseerimise eesmärgiks on puudujääva tulu kompenseerimine avalikul liiniveol lepingutes kokkulepitud tasemeni.

Vastavalt lepingutingimustele makstud toetused ei kuulu tagastamisele, olulised lepingute rikkumised on reguleeritud muude sanktsioonidega.

Lisa 7 Müüdud kaupade ja teenuste kulud

(eurodes)

	2016	2015
Autobusside kulud	-4 849 009	- 3 402 942
Personalikulud (lisa 10)	- 5 250 570	-3 883 057
Vahendatud teenuste kulud	-691 980	-355 995
Amortisatsioon (lisa 19, 20)	-1 424 521	-1 083 840
Liinidega seotud kulud	-250 987	-181 790
Muud kulud	-163 417	-65 884
Kokku	-12 630 484	- 8 973 508

Lisa 8 Turustuskulud

(eurodes)

	2016	2015
Reklaamikulud	-95 534	-94 266
Personalikulud (lisa 10)	-48 175	-44 637
Kontori ja kantseleikulud	-4 182	-4 952
Muud kulud	-32 383	-31 914
Kokku	-180 274	-175 769

Lisa 9 Üldhalduskulud

(eurodes)

	2016	2015
Üldjuhtimisteenus	-786 759	-528 405
Personalikulud (lisa 10)	-1 074 581	-894 629
Kontori ja kantseleikulud	-182 247	-160 053
Töökoja kulud	-145 609	-86 696
Pesula kulud	-4 558	-4 793
Amortisatsioon (lisa 19, 20)	-60 243	-57 418
Muud kulud	-380 148	-184 847
Kokku	-2 634 145	-1 916 841

Lisa 10 Personalikulud

(eurodes)

Müüdud kaupade ja teenuste kulude ning halduskulude koosseisus kajastatud personalikulude jaotus:

	2016	2015
Palgakulu	-4 498 425	-3 389 691
Sotsiaalmaksu kulu	-1 475 147	-1 127 598
Tööjõu rent	-10 340	0
Päevarahad	-347 547	-266 482
Koolitus	-20 670	-13 948
Muud kulud	-21 197	-24 604
Kokku	-6 373 326	-4 822 323
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	361	258

Personalikulude jaotus on täpsemalt välja toodud lisades 7, 8 ja 9.
 Juhtkonna tasude informatsioon on välja toodud lisa 27.

Lisa 11 Muud äritulud

(eurodes)

	2016	2015
Soodusostu kasum (lisa 20)	714 875	0
Kasum põhivara müügist	12 281	146
Muud äritulud	65 656	37 495
Kokku	792 812	37 641

Lisa 12 Muud ärikulud

(eurodes)

	2016	2015
Kahjum põhivara müügist ja mahakandmisest	-67 187	-24 801
Makstud viivised ja intressid hankijatele	-3 224	-2 666
Makstud viivised riigimaksudelt	-6	-3
Muud ärikulud	8 671	2 118
Kokku	-61 746	-25 352

Lisa 13 Finantstulud

(eurodes)

	2016	2015
Intressitulud	29 801	56 879
Kasum valuutakursi muutustest	45	17
Muud finantstulud	856	0
Kokku	30 702	56 896

Lisa 14 Finantskulud

(eurodes)

	2016	2015
Intressikulud	-151 047	-118 363
Kahjum valuutakursi muutustest	-2 056	-751
Kokku	-153 103	-119 114

Lisa 15 Raha ja raha ekvivalendid

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Sularaha kassas	102 844	154 849
Arvelduskontod	1 165 423	640 023
Kokku	1 268 267	794 872

Lisa 16 Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Nõuded ostjate vastu (lisa 4)	1 354 455	736 393
Viitlaekumised (lisa 4)	161 617	144 394
Nõue emattevõtte kontsernikontole (lisa 27)	289 943	0
Muud lühiajalised nõuded (lisa 4)	95 857	207 169
Kokku	1 901 872	1 087 956

Real nõuded ostjate vastu ei tuvastatud 31.12.2016 seisuga allahindluse vajadust. 31.12.2015 seisuga ei hinnatud nõudeid samuti alla.

Lisa 17 Ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Tulevaste perioodide ettemakstud kulud	366 801	107 646
Maksude ettemaksed *	395 585	3 858
Kokku	762 386	111 504

*Maksude ettemaksed

	31.12.2016	31.12.2015
Ettemaksukonto jääk	35 756	1 442
Käibemaks	359 452	2 039
Ettevõtte tulumaks	377	377
Kokku	395 585	3 858

Lisa 18 Varud

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Tooraine ja materjal	149 418	85 962
Müügiks ostetud kaubad	49	356
Ettemaksed tarnijatele	14 225	14 225
Kokku	163 692	100 543

Tooraine ja materjalina on kajastatud kütus busside paakides ning busside varuosad töökoja laos.

Nii 2016. kui ka 2015. aastal ei ole varude allahindlusi tehtud.

Lisa 19 Materiaalne põhivara

(eurodes)

	Maa ja ehitised	Transpordivahendid	Arvutid ja arvutisüsteemid	Muu materiaalne põhivara	Ettemaksed põhivara eest	Materiaalne põhivara kokku
Seisuga 31.12.2014						
Soetus- või ümberhinnatud maksumus	108 075	5 945 820	32 261	208 123	0	6 294 279
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	0	-20 237	-94 331	0	-114 568
Jääkväärtus 31.12.2014	108 075	5 945 820	12 024	113 792	0	6 179 711
Seisuga 31.12.2015						
Ostud ja parendused	0	2 275 754	9 257	21 724	802 210	3 108 945
Müügid ja mahakandmised	0	-268 065	0	0	0	-268 065
Ümberklassifitseerimised	0	0	0	0	0	0
Ümberhindlus	0	0	0	0	0	0
Aruandeaasta amortisatsioon	-3 915	-1 087 188	-7 634	-30 561	0	-1 129 298
Soetus- või ümberhinnatud maksumus	104 160	6 866 321	40 803	229 846	802 210	8 043 340
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	0	-27 156	-124 891	0	-152 047
Jääkväärtus 31.12.2015	104 160	6 866 321	13 647	104 955	802 210	7 891 293
Seisuga 31.12.2016						
Ostud ja parendused	3 984	5 075 392	16 315	40 462	40 519	5 176 672
Tütarettevõtete soetusega lisandunud põhivara	333 500	1 392 754	1 770	28 170	128 656	1 884 850
Müügid ja mahakandmised	0	-445 596	0	0	0	-445 596
Ümberklassifitseerimised	0	930 866	0	0	-930 866	0
Aruandeaasta amortisatsioon	-11 315	-1 410 312	-10 411	-40 303	0	-1 472 341
Soetus- või ümberhinnatud maksumus	430 329	12 409 425	64 541	480 082	40 519	13 424 896
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	0	-43 220	-346 798	0	-390 018
Jääkväärtus 31.12.2016	430 329	12 409 425	21 321	133 284	40 519	13 034 878

Kapitalirendi tingimustel renditud varad:

(eurodes)

	2016	2015
Jääkväärtus aruandeaasta alguses	6 112 660	5 271 020
Soetused	5 788 643	2 002 315
Tütarettevõtete soetusega lisandunud põhivara	577 456	0
Ostu- / tagasimüügitehingud	44 009	0
Müügid ja mahakandmised	-429 559	-227 352
Aruandeaasta amortisatsioon	-1 162 957	-933 323
Aruandeperioodil lõppenud lepingute mõju	-382 884	0
Jääkväärtus aruandeaasta lõpus	10 547 368	6 112 660

Kapitalirenditingimustel on renditud ainult transpordivahendeid.

Täpsem informatsioon kapitalirendilepingute kohta on avalikustatud lisas 21.

Maa ja ehitiste ümberhindlus

Põhivaragruppi maa ja ehitised kuuluva korteriomandi hindamisel kaasas kontserni juhtkond 2015. aastal sõltumatu atesteeritud kinnisvaraeksperti OÜ Kinnisvaraekspert Pärnu, kes kasutas objekti turuväärtuse leidmisel võrdlusmeetodit lähtudes turupõhisest käsitlest. Turupõhise käsitle korral võrreldakse hinnatavat vara sarnaste müüdud varade hindadega. Võrdlusobjektide erisuste arvesse võtmiseks kasutatakse võrdluselementide kohandamist.

Seisuga 31.12.2016. aastal analüüsis kontserni juhtkond 2015. ja 2016. aasta pakkumis-, tehingu- ja üürihindade võrdlust. Hindamise tulemusel selgus, et suuri muutusi 2016. aasta jooksul ei olnud, seega otsustati maa ja ehitiste bilansiline jääkväärtus vastab tema hinnangulisele turuväärtusele.

2016. aastal soetud ettevõtetes viidi hindamine kinnisvara eksperti Arco Real Estate SIA poolt läbi ostutehingute ettevalmistamise käigus septembris 2015 ja veebruaris 2016. Tukuma Auto SIA-s läbi viidud auditiprotsessi käigus kinnitas Arco Real Estate SIA, et objektide turuväärtus ei ole muutunud.

Seisuga 31.12.2016 ja 31.12.2015 üles- ega allahindlusi ei ole tehtud. Vastavalt kontserni arvestuspõhimõtetele tühistati varasem akumulieeritud kulum ümberhindluse kuupäeval ning varaobjekti senine soetusmaksumus asendati tema õiglase väärtusega.

Transpordivahendite ümberhindlus

Transpordivahendite õiglase väärtus on hinnangul põhinev summa, mille eest vara peaks hindamiskuupäeval minema üle tehingut sooritada soovivalt müüjalt tehingut sooritada soovivale ostjale sõltumatus ja võrdsetel alustel toimuvast tehingus peale kõigile nõuetele vastavat müügitegevust, kusjuures osapooled on tegutsenud informeeritult, kaalutletult ning ilma sunduseta.

Ümberhindamiste sagedus sõltub transpordivahendite õiglase väärtuse muutustest, mida hinnatakse iga majandusaasta lõpus. Kui sõiduki õiglase väärtus erineb oluliselt tema raamatupidamislikust maksumusest, tehakse uus ümberhindlus.

Kontsern viis nii seisuga 31.12.2016 kui 31.12.2015 läbi transpordivahendite hindamise. Sõidukite õiglase väärtuse määramisel toetus kontserni juhtkonna poolt turutingimuste põhjal antud hinnangule.

Hindamise tulemusena olulisi erinevusi bilansiliste jääkmaksumuste ning õiglase väärtuste vahel ei tuvastatud ning üles- ega allahindlusi ei tehtud. Vastavalt kontserni arvestuspõhimõtetele varasem akumulieeritud kulum tühistati ümberhindluse kuupäeval ning varaobjekti senine soetusmaksumus asendati tema õiglase väärtusega.

Transpordivahendite õiglase väärtuse määramiseks kasutas kontsern peamiselt turuinfole tuginevaid jälgitavaid sisendeid (õiglase väärtuse hierarhia 3. tase).

Alljärgnevas tabelis on kajastatud õiglase väärtuse mõõtmisel kasutatud hindamistehnikad ning olulised jälgitavad sisendid.

Hindamistehnika	Olulised jälgitavad sisendid
Turumeetod - hindamistehnika, mis kasutab hindu ja muud asjakohast teavet, mis tulenevad identsete või võrreldavate (st sarnaste) varadega tehtud turutehingutest. Hindajad kasutavad meetodit, tehes turuvaatlusi ja uurides samasuguste kasutatud transpordivahendite müügittehinguid, müügipakkumisi.	Sarnaste transpordivahendite hinnad, mis on otseselt jälgitavad müügipakkumistel

Vähemal määral toetutakse ka mittejälgitavatele sisenditele. Vähem jälgitavateks sisenditeks õiglase väärtuse määramisel on sobivus erinevateks sõitudeks, sõidukite seisund ja hoolduse kvaliteet, sõidukite tootja.

Sõiduki kasutusvaldkonnast oleneb tema sobivus erinevate klientide vajaduste rahuldamiseks, millest tulenevalt on talle järelturul kitsam või laiem potentsiaalsete ostjate ring. Mida laiem on kasutusvaldkond ja sõiduki sobivus erinevatele klientidele, seda väärtuslikum ta turul on.

Hinnatavatel sõidukitel võib olla märkimisväärselt suurem või väiksem läbisõit võrreldes teiste sarnastega turul. Tulenevalt erinevatest teguritest on läbisõidu mõju väärtusele erinev. Sõidukite kasutamine rasketes tingimustes (külm, tolmused teed, mäed) ja koostel kasutatavate osade nõrk kvaliteet suurendavad läbisõidu tähtsust, korrektne hooldus, kvaliteetsete kooste osade ja heade määrdeainete kasutamine vähendab läbisõidu tähtsust.

Sõiduki kooste kvaliteeti võimaldab hinnata tootja taust. Sama sõidukit toodetakse mitmes erinevas tehases ja kasutatakse erinevaid koosteosi. Vastavate sõidukitega kogemusi omades on ettevõtte teadmine, mis on erinevate tehaste toodangu head ja vead.

Erinevate sõidukite hindamisel on võetud arvesse kõiki neid tegureid.

Hansabuss AS-i ja tema tütarettevõtte Hansa Bussiliinide AS-i finantsseisundi aruandes vähenes ümberhindluste reserv 2016. aastal kokku 100 621 (2015: 113 497) euro võrra seoses transpordivahendite müügi ja müüdud põhivahendite ümberhindluse reservi eemaldamisega bilansist.

Maa ja ehitiste kajastamisel soetusmaksumuses oleksid nende raamatupidamislikud väärtused järgmised:

(eurodes)

Seisuga 31.12.2015:

Soetusmaksumus	117 660
Akumuleeritud kulum	-13 500
Raamatupidamislik jäämaksumus	104 160

Seisuga 31.12.2016:

Soetusmaksumus	455 144
Akumuleeritud kulum	-24 815
Raamatupidamislik jäämaksumus	430 329

Transpordivahendite kajastamisel soetusmaksumuses oleksid nende raamatupidamislikud väärtused järgmised:

(eurodes)

Seisuga 31.12.2015:

Soetusmaksumus	12 146 826
Akumuleeritud kulum	-6 526 416
Raamatupidamislik jäämaksumus	5 620 410

Seisuga 31.12.2016:

Soetusmaksumus	18 109 410
Akumuleeritud kulum	-6 404 372
Raamatupidamislik jäämaksumus	11 705 038

Muu materiaalse põhivara grupi kajastamisel soetusmaksumuses oleksid nende raamatupidamislikud väärtused järgmised:

(eurodes)

Seisuga 31.12.2015:

Soetusmaksumus	229 846
Akumuleeritud kulum	-124 891
Raamatupidamislik jäämaksumus	104 955

Seisuga 31.12.2016:

Soetusmaksumus	480 082
Akumuleeritud kulum	-335 250
Raamatupidamislik jäämaksumus	144 832

Kontsernil on lepingulisi kohustisi põhivarade ostuks bilansipäeva seisuga, mis on kajastatud ettemaksetena põhivarade eest.

Seisvad ja täielikult amortiseerunud põhivarad on finantsseisundi aruandest eemaldatud.

Kontserni varadele on seatud kommertspandid arvelduskrediidi tagatiseks kogusummas 650 000 eurot. Kapitalirendi tingimustel renditud varad on ühtlasi kapitalirendilepingute tagatiseks soetatud vara lepingulises maksumuses. Täpsem informatsioon kontserni võlakohustiste kohta on avalikustatud lisas 21.

Lisa 20 Immateriaalne põhivara

(eurodes)

	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Immateriaalne põhivara kokku
Seisuga 31.12.2014			
Soetusmaksumus	112 874	58 578	171 452
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	-14 427	-14 427
Jääkväärtus 31.12.2014	112 874	44 151	157 025
Seisuga 31.12.2015			
Ostud ja parendused	0	2 014	2 014
Aruandeaasta amortisatsioon	0	-11 962	-11 962
Soetusmaksumus	112 874	60 592	173 466
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	-26 389	-26 389
Jääkväärtus 31.12.2015	112 874	34 203	147 077
Seisuga 31.12.2016			
Tütarettevõtete soetusega lisandunud põhivara	98 920	14 378	113 298
Müügid ja mahakandmised	0	-185	-185
Aruandeaasta amortisatsioon	0	-12 423	-12 423
Soetusmaksumus	211 794	74 785	286 579
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	0	-38 812	-38 812
Jääkväärtus 31.12.2016	211 794	35 973	247 767

Seisuga 31.12.2015 koosnes firmaväärtus AS TAK Reisid omandamisega seotud firmaväärtusest summas 43 282 eurot ning Hansa Bussiliinid AS-i (endine Mulgi Reisid AS) enamusosaluse omandamisega seotud firmaväärtusest summas 69 592 eurot. AS TAK Reisid ühendati Hansabuss AS-iga 2004.aastal. 2016. aastal kasvas firmaväärtus 98 920 euro võrra seoses enamusosaluse omandamisega Samat AS-s.

Bilansipäeval viidi läbi firmaväärtuse bilansilise maksumuse hindamiseks vara kaetava väärtuse test. Testitud vara kaetav väärtus on määratud kasutusväärtusena 2016. ja 2015. aasta tulemuste ning marginaalide alusel.

Firmaväärtus jaguneb kontserni raha genereerivatele üksustele allolevate segmentide lõikes:

(eurodes)	31.12.2016	31.12.2015
Transport	211 794	112 874
Kokku	211 794	112 874

Kasutusväärtuse arvutamisel on lähtutud järgmistest eeldustest:

	31.12.2016	31.12.2015
Transport		
Diskontomäär	12%	12%
Brutokasumi kasv järgneva 5 aasta jooksul	2,0% - 5,0%	2,0% - 5,0%
Tuleviku kasvumäär*	1,8%	1,8%

*Tuleviku kasvumäär on eeldatav rahavoo kasv peale 5. aastat.

Kasutatud on diskontomäära, mis kajastab transpordi ärisegmendiga seotud riske. Kasutatud kaalutud keskmised kasvumäärad tuginevad kontserni kogemusele ja majanduskeskkonna hinnangule. Transpordi segmendi viie aasta keskmiseks brutokasumi kasvuks on planeeritud 4% (2015: 5%). Kasvu ootused on transpordi segmendi puhul stabiilsed tänu efektiivsele kulude ja tulude juhtimisele.

Juhtkonna hinnangul on väärtuse testides tehtud eeldused realistlikud ning pigem konservatiivsed. Juhul, kui väärtuse testides kasutatud eeldustes toimuksid allpool toodud muutused, oleks kaetav väärtus võrdne bilansilise väärtusega:

	31.12.2016	31.12.2015
Transport		
Erinevus raha genereerivate üksuste bilansiliste väärtuste ning kaetavate väärtuste vahel (eurodes)	3 497 000	3 205 000
Muutused eeldustes, mille tulemusena kaetav väärtus võrduks bilansilise väärtusega:		
Keskmise brutokasumi vähenemine	-11,3%	-12,9%

Majandusaastal soetatud osalused tütarettevõtetes

Majandusaastal osteti transporditeenuseid pakkuvad ettevõtted Tukuma Auto SIA (august 2016, ostetud osalus 73,97%) ja Samat AS (november 2016, ostetud osalus 91,2%).

Tukuma Auto SIA osutab reisijateveo teenuseid Tukumsi, Kuldiga ja Salduse maakonnas Lätis. Läbi tütarfirma Tutransauto SIA (osalus 100%) osutatakse maanteetransporditeenuseid Baltikumis, Venemaal ja Euroopas. Ostuga kaasnes soodusostu kasum 714 875 eurot, mis kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude all. Soodusostu põhjustas varade ja kohustiste ümberhindamine turuhinnale ostuanalüüsi käigus.

Samat AS osutab reisijateveo teenuseid peamiselt Harjumaal. Teenindatakse nii avalikke kui ka kommertsliine. Ostuga kaasnes firmaväärtus 98 920 eurot, mille sisu on kontserni juhtkonna poolt prognoositav sünergia, mis planeeritakse saavutada ostetud ettevõtte gruppi integreerimisel.

Ostude eesmärk on laiendada oma teenuse portfelli nii geograafiliselt kui sisuliselt teenimaks suuremat omanikutulu. Mõlema osaluse ostu eest tasuti rahas kahes osas ja bilansipäeva järgselt on kogu ostuhind tasutud. Kokku investeeriti ettevõtete ostmisesse 1 110 000 eurot. Ostetud ettevõtetes oli soetuse hetkel varasid kogusummas 2 990 813 eurot, kohustisi kogusummas 1 058 455 eurot ja netovara kogusummas 1 932 358 eurot, vähemusosalust tekkis kontserni nimetatud tehingute läbi 206 403 eurot.

Konsolideeritud aruandes kajastub ostetud ettevõtetest tulu 823 856 eurot ja kahjum 90 791 eurot. Kui konsolideeriv ettevõtte oleks saanud konsolideerida ostetud ettevõtete tulemused terve majandusaasta eest, siis oleks kajastunud aruandes tulu 3 934 066 eurot ja kahjum 67 647 eurot.

Lisa 21 Intressikandvad võlakohustised

(eurodes)

	Lühiajaline osa	Pikaajaline osa	Kohustus kokku	Intressi- määr	Tähtaeg
31.12.2016					
Arvelduskrediit	650 000	0	650 000	1,5% + panga baasmäär EURIBOR +	2017
Pangalaen	223 361	998 348	1 221 709	2,25%-2,85%	2017-2021
Järelmaksu kohustus	170	0	170	N/A	2017
Laen seotud osapoolelt (lisa 27)	0	278 347	278 347	1,0%-1,5% EURIBOR +	2018
Kapitalirendi kohustus *	2 029 911	6 395 530	8 425 441	1,5%-2,25%	2017-2023
Laenukohustus kokku	2 903 442	7 672 225	10 575 667		
31.12.2015					
Arvelduskrediit	500 000	0	500 000	1,5% + panga baasmäär EURIBOR +	2016
Pangalaen	480 751	22 058	502 809	2,25%-2,85%	2016-2017
Laen seotud osapoolelt (lisa 27)	0	39 347	39 347	1.50% EURIBOR +	2018
Kapitalirendi kohustus *	1 298 402	3 137 908	4 436 310	1,65%-2,25%	2016-2021
Laenukohustus kokku	2 279 152	3 199 313	5 478 465		

Hansabuss AS-il on seisuga 31. detsember 2016 kehtiv arvelduskrediidileping limiidiga 650 000 (31.12.2015: 500 000) eurot, mis on bilansipäeva seisuga täies ulatuses kasutuses. Arvelduskrediidi intressimäär koosneb panga poolt igapäevaselt noteeritavast juriidiliste isikute arvelduslaenu baasmäärast ja marginaalist 1,5%.

Hansabuss AS on võtnud pangast laenu käibekapitali ning tütarettevõtete soetamise finantseerimiseks kogusummas 1 818 000 (2015: 950 000) eurot, millest 868 000 eurot on lisandunud 2016. aastal. Bilansipäevaseisuga on ettevõtte pangalaenu tasumata põhiosa jääk 1 199 652 (31.12.2015: 463 636) eurot. Laenuintressi määr koosneb baasintressimäärast, milleks on 6 kuu EURIBOR ja marginaalist 2,5%-2,85%.

Hansabuss AS-i arvelduskrediidi ja käibekapitalilaenu tagatiseks on seatud kommertspandid Hansabuss AS ja tema tütarettevõtte Hansa Bussiliinid AS varadele kogusummas 5 590 000 eurot ning lisatagatiseks Hansabuss AS-i emaettevõtte NTH Holding OÜ garantii. Soetatud tütarettevõtete Tukuma Auto SIA ja Samat AS aktsiatele on seatud aktsiapant.

Hansa Bussiliinid AS-is on kohustistena kajastatud Nordea pangast võetud lühiajalise laenu tagasimakseid. Bilansipäeva seisuga on laenu põhiosa jääk 22 057 (31.12.2015: 39 173) eurot. Laenu eest soetatud korteriomand bilansilises jääkmaksumuses 100 197 eurot on ühtlasi ka pangalaenu tagatiseks.

Tagatiseks panditud AS Hansabuss ja AS Hansa Bussiliinid varade bilansiline maksumus:

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Maa ja ehitised	104 119	104 160
Transpordivahendid	9 014 125	6 555 359
Arvutustehnika ja muu põhivara	48 100	34 445
Varuosad	41 924	47 313
Kokku	9 208 268	6 741 277

Vastavalt kehtivatele arvelduskrediidi lepingule, laenulepingule ja liisinglepingute lisakokkuleppele on pank seadnud piirangud kontserni kuuluvate ettevõtete tehingutele, mis väljuvad igapäevase majandustegevuse raamest, ilma pangapoolse nõusolekuta ning kehtestanud nõutud piirmäärad Hansabuss AS ematettevõtte finantsnäitajatele ning omakapitalile.

Kapitalirendi kohustis

Kontsern on kapitalirendi tingimustel soetanud autobusse. Nimetatud soetustest on kontsernil järgmised rendimaksete kohustised:

	31.12.2016	31.12.2015
Kuni 1 aasta	2 029 911	1 298 402
1-5 aastat	5 929 477	3 137 908
Üle 5 aasta	466 053	0
Kokku	8 425 441	4 436 310

Tasumise lõpptähtaeg	2017-2023	2016-2021
Intressimäär	6 kuu EURIBOR + marginaal 1,5%-2,25%	6 kuu EURIBOR + marginaal 1,65%-2,25%

	2016	2015
Tasutud põhiosa maksed	1 905 256	1 735 148

Kapitalirendi lepingute alusvaluutaks on euro. Rendiperioodi pikkuseks on sõltuvalt varaobjektist 2 kuni 7 aastat. Kapitalirendi kohustiste tagasimaksed toimuvad igakuiste maksetena lepinguliste maksegraafikute alusel. Vastavalt lepingutingimustele on võimalik lõpetada lepinguid enne lepinguperioodi tähtaja saabumist. Lepingutes ei ole sätestatud olulisi piiranguid vara kasutamisele.

Kapitalirendilepingute tagatiseks on lepingulistel tingimustel soetatud vara lepingulises maksumuses.

Lisa 22 Muud võlad

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Võlad tarnijatele	639 573	317 119
Võlad töövõtjatele	640 924	357 629
Võlad ematettevõtte konsolideerimisgrupi ettevõtetele	229 117	217 835
Intressivõlad	15 446	11 543
Muud viitvõlad	123 033	120 922
Kokku	1 648 093	1 025 048

Lisa 23 Maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Sotsiaalmaks	280 168	190 727
Ükskiskiku tulumaks	131 390	97 648
Töötuskindlustusmaks	15 566	12 061
Kohustuslik kogumispension	9 392	7 794
Käibemaks	14 861	13 500
Erijuhtude tulumaks	395	2 178
Muud maksud	93	0
Kokku	451 865	323 908

Lisa 24 Kasutusrent

Kontserni kasutusrendilepingutest tulenevad rendikulud olid alljärgnevad:

(eurodes)

	2016	2015
Autode kasutusrent	387 539	36 729
Ruumide rent	83 461	70 981
Kokku	471 000	107 710

Rendilepinguid on võimalik ennetähtaegselt lõpetada enne lepinguperioodi tähtaja saabumist. Lepingutes ei ole sätestatud olulisi piiranguid vara kasutamisele.

Vastavalt rendilepingu tingimustele on rendilevõtjal lepingu tähtaja saabumisel eesõigus osta vara välja lepingus fikseeritud jääkväärtusega.

Lisa 25 Omakapital

Aktsiakapital

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Aktsiakapital	76 800	76 800
Aktsiate arv	12 000	12 000
Aktsiate nimiväärtus	6,40	6,40

Vastavalt ettevõtte põhikirjale on aktsiakapitali minimaalsuurus 76 800 eurot ja maksimaalsuurus 307 200. Aktsiakapital koosneb ühte liiki nimelistest lihtaktsiatest nimiväärtusega 6,4 eurot. Kogu aktsiakapital on sisse makstud. Seisuga 31.12.2016 olid äriseadustiku nõuded aktsiakapitalile täidetud.

Reservid

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Kohustuslik reservkapital	7 680	7 680
Põhivara ümberhindluse reserv	1 321 320	1 421 941
Kokku	1 329 000	1 429 621

Põhivara ümberhindluse reserv

Transpordivahendite ümberhindluse tulemusena moodustatakse põhivara ümberhindluse reserv. Seisuga 31.12.2016 ja 31.12.2015 vastas transpordivahendite jääkmaksumus juhatuse hinnangul nende õiglasele väärtusele.

Põhivara ümberhindluste reserv vähenes konsolideeritud finantsseisundi aruandes 2016. aastal 100 621 (2015: 113 497) euro võrra seoses müüdud transpordivahendite ümberhindluse reservi eemaldamisega finantsseisundi aruandest.

Kohustuslik reservkapital

Kohustuslik reserv moodustatakse vastavalt äriseadustiku nõuetele. Reservkapitali moodustatakse iga-aastastest puhaskasumi eraldistest. Reservkapitali tuleb kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist, kuni kohustuslik reservkapital moodustab vähemalt 10% ettevõtte aktsiakapitalist. Reservkapitali võib kasutada kahjumite katmiseks ja aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei tohi teha väljamakseid omanikele.

Dividendid

2015. aastal kuulutati aktsionäridele dividende välja 12,27 eurot aktsia kohta, kokku 147 295 eurot. 2016. aastal aktsionäridele dividende välja ei kuulutatud ega makstud.

Lisa 26 Tingimuslikud kohustised***Dividendide tulumaks***

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31.12.2016 moodustas 4 315 376 eurot (31.12.2015: 3 000 891 eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustise summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 863 075 eurot (31.12.2015: 600 178 eurot), seega netodividendidena oleks võimalik välja maksta 3 452 301 eurot (31.12.2015: 2 400 713 eurot).

Vastavalt Hansabuss AS arvelduskrediidi lepingule, laenulepingule ja liisingulepingute lisakokkuleppele on pank seadnud piirangu, mille kohaselt ei tohi ilma panga nõusolekute maksta dividendi, kui väljamakstav dividend ja sellelt dividendi maksja poolt tasumisele kuuluv tulumaks ületaks 50% majandusaasta kasumist.

Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised

Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtte maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõttele olulise täiendava maksusumma.

Tingimuslikud kohustised seoses kontserni kuuluvate ettevõtetega

Seisuga 31.12.2016 garanteerib Hansa Bussiliinid AS finantseerimisasutustele Samat AS, Hansabuss AS ja Tukuma Auto SIA liisingu-, laenu- ning garantii kohustisi kokku summas 3 290 000 eurot. Seisuga 31.12.2015 oli vastav summa 0 eurot.

Hansabuss AS-i arvelduskrediidi ja käibekapitalilaenu tagatiseks on seatud kommertspandid Hansabuss AS ja tema tütarettevõtte Hansa Bussiliinid AS varadele kogusummas 5 590 000 (31.12.2015: 5 590 000) eurot.

Tukuma Auto SIA ja Samat AS aktsiatele on seatud aktsiapant.

Seisuga 31.12.2016 garanteerib Hansabuss AS solidaarselt koos emaettevõtte NTH Holding OÜ-ga emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtte arvelduskrediidilepingut summas 450 000 (31.12.2015: 450 000) eurot.

Kontserni juhtkonna hinnangul pole teadaolevat informatsiooni, et käenduse osas peaks moodustama eraldise ning võiks olla tõenäoline käenduse muundumine finantskohustiseks.

Lisa 27 Tehingud seotud osapooltega

AS Hansabuss 2016. a konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a) emaettevõtte
- b) emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtted
- c) tegev- ja kõrgem juhtkond
- d) eespool loetletud isikute lähedased pereliikmed ja nende poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted

Ettevõtet kontrolliv isik on Neeme Tammis.

Kontserni ettevõtted on teinud seotud osapooltega alljärgnevaid tehinguid:

(eurodes)	2016	2015
Teenuste müük emaettevõtetele	6 607	12 423
Teenuste müük emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	50 221	21 022
Teenuste ost emaettevõtetelt	906 506	529 366
Teenuste ost emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistelt ettevõtetelt	131 506	51 172
Antud laenud emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	80 000	0
Emaettevõtetele antud laenude tagasimaksed	45 000	70 000
Saadud laenud emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistelt ettevõtetelt	329 000	0
Laenude tagasimaksed emaettevõttele	0	57 520
Laenude tagasimaksed emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	90 000	0
Laenuintressid emaettevõtetele	0	6 404
Laenuintressid emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	3 511	1 197
Laenuintressid emaettevõtetelt	20 087	49 177
Laenuintressid emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistelt ettevõtetelt	1 150	0

Nimetatud tehingutest tulenevate nõuete ja kohustiste saldod seotud osapooltega seisuga 31. detsember on alljärgnevad:

Nõuded	31.12.2016	31.12.2015
Nõue kontsernikontole (lisa 4, 16)	289 943	0
Emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvate teiste ettevõtete tasumata arved	930	951
Ettemaksed emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	109 100	0
Laenud emaettevõttele (lisa 4)	1 276 000	1 321 000
Laenud emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele (lisa 4)	80 000	0
Intressinõue emaettevõttele	148 241	141 113
Intressinõue emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	1 150	0
Kohustised	31.12.2016	31.12.2015
Emaettevõttele tasumata arved (lisa 22)	174 883	202 174
Emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele tasumata arved (lisa 22)	54 234	15 662
Laenukohustis emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele (lisa 21)	278 347	39 347
Intressikohustis emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvatele teistele ettevõtetele	12 298	8 787

Kontserni ettevõtete vahelistele laenudele ei ole seatud tagatisi.

Juhtkonna tasud

Kontserni ettevõtete juhatuse liikmetele arvestati aruandeaastal tasusid kogusummas 158 727 (2015: 99 373) eurot. Nõukogu liikmetele 2015. ja 2016.aastal ei ole tasusid arvestatud.

Kontserni ettevõtetel ei ole 31.12.2016 nagu ka 31.12.2015 seisuga oma juhatuse ega nõukogu liikmete ees potentsiaalseid kohustisi (sh lahkumishüvitised).

Lisa 28 Bilansipäeva järgsed sündmused

Juunis 2017 omandas Hansabuss AS ostuhinnaga kogusummas 975 000 eurot ettevõtet AIPS SIA (osalus 100%), Virāzas SIA (osalus (100%) ja Bauskas AO SIA (osalus 100%).

AIPS SIA teenindab peamiselt Bauska linna- ja maakonnaliine, kohalikke kooliliine ning siseriiklikke kaugliine, Virāzas SIA pakub busside hooldus- ja remonditeenust ning Bauskas AO SIA opereerib Bauska bussijaama.

Lisa 29 Lisainformatsioon kontserni emaettevõtte kohta

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele tuleb konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldada konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata esmased aruanded. Emaettevõtte esmaste aruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel. Tütarettevõtete kajastamist käsitlevaid arvestuspõhimõtteid on emaettevõtte eraldiseisvates esmastes aruannetes, mis on esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisana, muudetud vastavalt IAS 27 „Konsolideeritud ja eraldiseisvad raamatupidamise aruanded“ nõuetele.

Emaettevõtte eraldiseisvates esmastes aruannetes, mis on esitatud käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aruande lisadena, on investeringud tütarettevõtete, ühisettevõtete ja sidusettevõtete aktsiatesse kajastatud soetusmaksumuses, millest on maha arvatud vara väärtuse langusest tekkinud allahindlused.

Emaettevõtte konsolideerimata kasumiaruanne

(eurodes)

	2016	2015
Müügitulu	5 502 226	4 954 203
Müüdud kaupade ja teenuste kulu	-4 302 572	-3 824 292
Brutokasum	1 199 654	1 129 911
Turustuskulud	-66 525	-68 959
Üldhalduskulud	-1 348 989	-1 081 750
Muud äritulud	74 748	54 677
Muud ärikulud	-20 017	-2 347
Kasum äritegevusest	-161 129	31 532
Finantstulud	9 623	26 242
Finantskulud	-74 502	-61 818
Aruandeperioodi puhaskasum	-226 008	-4 044
Aruandeperioodi koondkasum	-226 008	-4 044

Emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruanne

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
VARAD		
Käibevara		
Raha ja raha ekvivalendid	130 952	292 876
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	625 230	614 165
Ettemaksed	82 760	58 877
Varud	52 657	46 279
Käibevara kokku	891 599	1 012 197
Põhivara		
Investeeringud tütarettevõtetesse	2 222 312	1 112 312
Pikaajalised nõuded	16 960	66 031
Materiaalne põhivara	3 107 550	2 024 007
Immateriaalne põhivara	64 687	73 505
Põhivara kokku	5 411 509	3 275 855
VARAD KOKKU	6 303 108	4 288 052
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Intressikandvad võlakohustised	1 443 158	1 271 830
Muud võlad	663 942	842 196
Ettemaksed	14 172	2 897
Maksuvõlad	132 994	143 201
Lühiajalised kohustised kokku	2 254 266	2 260 124
Pikaajalised kohustised		
Intressikandvad võlakohustised	3 108 598	861 676
Pikaajalised kohustised kokku	3 108 598	861 676
Kohustised kokku	5 362 864	3 121 800
Omakapital		
Aktiivkapital	76 800	76 800
Kohustuslik reservkapital	7 680	7 680
Põhivara ümberhindluse reserv	75 500	138 614
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (- kahjum)	1 006 272	947 202
Aruandeaasta kasum	-226 008	-4 044
Omakapital kokku	940 244	1 166 252
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	6 303 108	4 288 052

Emaettevõtte konsolideerimata rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2016	2015
Rahavood äritegevusest		
Ärikasum (-kahjum)	-161 129	31 532
Korrigeerimised:		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	457 088	422 893
Kasum põhivara müügist	33 781	15 952
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	17 835	-126 479
Varude muutus	-6 377	-217
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-11 726	145 986
Rahavood äritegevusest kokku	329 472	489 667
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetus	-1 831 678	-576 636
Materiaalse ja immateriaalse põhivara müük	266 083	196 133
Tütarettevõtete soetus	-1 020 000	0
Antud laenud	-181 000	-28 050
Antud laenude tagasimaksed	140 071	70 000
Saadud intressid	46 843	7 704
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-2 579 681	-330 849
Rahavood finantseerimistegevusest		
Arvelduskrediidi muutus	150 000	127 506
Saadud laenud	1 233 000	200 672
Laenude tagasimaksed	-371 164	-275 702
Laekumised kapitalirendi refinantseerimise tehingutest	1 935 314	449 820
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-678 081	-510 873
Makstud intressid	-64 574	-61 257
Makstud dividendid	-114 154	-33 141
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	2 090 341	-102 975
Rahavood kokku	-159 868	55 843
Raha ja raha ekvivalendid:		
perioodi alguses	292 876	237 784
suurenemine (- vähenemine)	-159 868	55 843
valuutakursi muutuste mõju	-2 056	-751
perioodi lõpus	130 952	292 876

Emaettevõtte konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

(eurodes)

	Aksia- kapital	Põhivara ümberrhindluse reserv	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Seisuga 31.12.2014	76 800	238 672	7 680	1 018 273	1 341 425
Aruandeaasta puhaskasum	0	0	0	-4 044	-4 044
Aruandeaasta koondkasum	0	0	0	-4 044	-4 044
Dividendid	0	0	0	-147 295	-147 295
Reservi mahakandmine põhivara müügil	0	-100 058	0	76 224	-23 834
2015 aasta kokku	0	-100 058	0	-75 115	-175 173
Seisuga 31.12.2015	76 800	138 614	7 680	943 158	1 166 252
Aruandeaasta puhaskasum	0	0	0	-226 008	-226 008
Aruandeaasta koondkasum	0	0	0	-226 008	-226 008
Reservi mahakandmine põhivara müügil	0	-63 114	0	63 114	0
2016 aasta kokku	0	-63 114	0	-162 894	-226 008
Seisuga 31.12.2016	76 800	75 500	7 680	780 264	940 244

Emaettevõtte korrigeeritud konsolideerimata omakapital:

	31.12.2016	31.12.2015
Emaettevõtte konsolideerimata omakapital	940 244	1 166 252
Tütarettevõtete bilansiline väärtus		
emaettevõtte konsolideerimata bilansis	-2 222 312	-1 112 312
Tütarettevõtete väärtus kapitaliosaluse meetodil	6 432 136	4 307 262
Kokku	5 150 068	4 361 202

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 21.07.2017

AS HANSABUSS (registrikood: 10230847) 01.01.2016 - 31.12.2016 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
NEEME TAMMIS	Juhatuse liige	24.07.2017

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

AS-i Hansabuss aktsionäridele

Arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS i Hansabuss ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2016 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2016;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamus avaldamiseks.

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksiga Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatab Kontserni liikvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeaudiitori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviitud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse.

Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviitud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamus avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Tiit Raimla
Vandeauditior, litsents nr 287

Eva Jansen-Diener
Vandeauditior, litsents nr 501

AS PricewaterhouseCoopers
Tegevusluba nr 6
Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn

24. juuli 2017

Audiitorite digitaalallkirjad

AS HANSABUSS (registrikood: 10230847) 01.01.2016 - 31.12.2016 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
EVA JANSEN-DIENER	Vandeaudiitor	24.07.2017
TIIT RAIMLA	Vandeaudiitor	24.07.2017

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Sõitjate muu maismaavedu	49399	3966596	72.09%	Jah
Muud mujal liigitamata äritegevust abistavad tegevused	82991	774371	14.07%	Ei
Sõitjate muu kohalik liinivedu	49319	467929	8.50%	Ei
Sõitjate maakondadevaheline ja rahvusvaheline liinivedu	49391	293330	5.33%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6279080
Faks	+372 6713269
E-posti aadress	piret@hansagrupp.ee
Veebilehe aadress	www.hansabuss.ee